

www.musavat.com

MUSAVAT

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 15 yanvar 2025-ci il Çərşənbə № 7 (8617) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

Prezidentin uğurlu ərəb ölkələri siyasəti

Azərbaycanın BƏƏ-də mötəbər beynəlxalq tədbirə dəvət olunması ölkəmizin dünya miqyasında artan nüfuzunun göstəricisidir

yazısı səh.5-də

Hökumətin film kimi qərarı - onlara bu qədər pul veriləcək

yazısı səh.10-da

Ordumuz dünya ordularının reyting siyahısında irəlidə

yazısı səh.12-də

Yeni virusun Azərbaycanda yaratdığı təlaş

yazısı səh.13-də

Rusiya Şərqi Avropanı "özünə birləşdirir"

yazısı səh.12-də

"Bakıya avtomobillə giriş pullu olsun" təklifinə etiraz

yazısı səh.14-də

Eritariyada girov saxlanılan gəmiçilər Bakıya zəng edir

yazısı səh.15-də

200 min dollara Bakıda kimi öldürmək istəyiblər?

yazısı səh.3-də

ABŞ Ermənistanı təhlükəsizlik zəmanəti verməyəcək

yazısı səh.4-də

Rəsmiyyə Bakılı yeni virusdan ölüb?

yazısı səh.2-də

Saxta plastik cərrah qalmaqalı böyüyür

yazısı səh.3-də

İCRA BAŞÇILARINA BAKIDA BİNA TİKMƏK QADAĞASI

Onların himayədarlığı ilə paytaxtda bu qədər çoxmənzilli yaşayış binaları plansız şəkildə tikilib

yazısı səh.7-də

Zəngəzur dəhlizində təxribat planlar

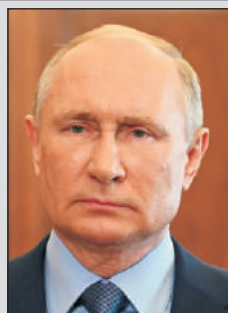
Bəzi güclər regional münaqişə yaratmaq üçün cəhdlər edirlər, Azərbaycan Zəngəzur dəhlizinin hərbi deyil, siyasi-diplomatik həllində maraqlıdır

yazısı səh.9-da

Paşinyan "tək və kontrabasda" qalıb

yazısı səh.4-də

Putin bu həftə yeni hərbi ittifaq yaradır - Bakıya risklər

yazısı səh.6-da

İran generalının səfərinin məqsədi bilindi- 3+3 formatı...

yazısı səh.8-də

Prezident Bakıya qayıtdı

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinə işgüzar səfəri yanvarın 14-də başa çatıb.

Əbu-Dabinin Zayed Beynəlxalq Aeroportunda dövlətimizin başçısının şəərəfinə fəxri qarovul dəstəsi düzülüb. Prezident İlham Əliyevi rəsmi şəxslər yola salıblar.

İrandan ölkəmizə göndərilən məhsullarda GMO aşkarlanıb

İrandan Azərbaycana idxal edilən bir sıra məhsulların tərkibində genetik modifikasiya olunmuş orqanizmlər (GMO) aşkarlanıb.

Bu barədə Azərbaycan Qida Təhlükəsizliyi Agentliyi (AQ-

TA) məlumat yayıb.

Qeyd olunub ki, Azərbaycan qanunvericiliyinə əsasən, genetik modifikasiya olunmuş bitkilər, həmçinin müasir biotexnologiya və gen mühəndisliyi metodları ilə yaradılmış kənd təsərrüfatı bitki materialları, elmi tədqiqat, sınaq və sərgilərdə nümayiş məqsədləri üçün nəzərdə tutulmayan, genetik modifikasiya olunmuş bitkilərin genetik materiallarından istifadə edilərək istehsal olunan qida məhsullarının ölkəyə gətirilməsi, istehsalı, dövriyyəsi qanunla qadağandır.

Aparılan son nəzarət tədbirləri çərçivəsində İrandan idxal edilən bir sıra məhsul partiyalarından nümunə götürülərək Azərbaycan Qida Təhlükəsizliyi İnstitutunun müvafiq laboratoriyasında sınaqlara cəlb edilib, sınaq nəticəsinə əsasən məhsulların tərkibində GMO aşkarlanıb.

Aşkarlanan bütün faktlarla bağlı qanunvericiliyə uyğun olaraq zəruri tədbirlər görülüb.

AQTA bu sahədə fəaliyyət göstərən sahibkarlara xəbərdarlıq edərək bir daha diqqətə çatdırır ki, Azərbaycana GMO qida məhsulları idxal edilməsi yolverilməzdir. Belə məhsulların qanunsuz olaraq ölkəyə idxal edilməsi cəhdlərinin qarşısı isə qətiyyətlə alınacaq və qanunvericiliyin tələblərinə uyğun olaraq sərt tədbirlər görülməkdir.

“Qarabağ”ın 5 milyonluq müqaviləsində mühüm detal

“Qarabağ”ın hücumçusu Juninyonun Braziliyanın “Flamengo” klubuna keçidi gerçəkləşmək üzrədir.

QOL.az-ın məlumatına görə, hazırda vətəninə olan 28 yaşlı hücumçunun bu gün tibbi müayinədən

keçəcəyi, daha sonra Rio təmsilçisi ilə müqavilə imzalayacağı gözlənilir.

İlkin məlumata görə, müqavilə 2028-ci ilin sonuna qədər imzalanacaq.

Transfer üçün qarşı tərəfin Ağdam klubuna 5 milyon avro ödəyəcəyi iddia olunur.

Tərəflərin imzalayacağı bu sənədlə bağlı QOL.az yeni məlumat əldə edib. Etibarlı mənbədən saytımıza daxil olan xəbəre görə, “Flamengo”nun “Qarabağ”a ödəyəcəyi 5 milyon avronun hamısı heç də Ağdam klubuna çatmayacaq. Bunun səbəbi “Qarabağ”la Juninyonun əvvəlki klubu olan Portuqaliyanın “Şəvəş” klubu arasında imzalanmış müqavilədir.

Sözünə görə müqavilə 2023-cü ilin yayında bağlanıb. Müqaviləyə əsasən, “Qarabağ” Portuqaliya klubuna 600 min avro ödəyərək Juninyonu heyətinə qatıb.

Həmçinin müqavilədə yer alan bir bənddə əsasən, “Şəvəş”in Juninyo üzərində müəyyən hüquqi haqqı qalıb. Buna əsasən, “Qarabağ” Juninyonu başqa bir kluba satacağı halda qazanacağı gəlirin 15 faizini Portuqaliya təmsilçisinə ödəməlidir.

Beləliklə, Azərbaycan və Portuqaliya klubları arasında imzalanmış müqaviləyə əsasən, “Qarabağ”ın Juninyonun “Flamengo”ya transferindən əldə edəcəyi məbləğin 15 faizi “Şəvəş”ə çatacaq. Bu isə 750 min avro deməkdir.

Yeni əgər Braziliya mətbuatının iddia etdiyi kimi, “Flamengo” bu transferlə bağlı “Qarabağ”la 5 milyon avroya razılaşsasa, “Şəvəş”ə ödəniləcək məbləğdən sonra Ağdam klubuna 4 milyon 250 min avro çatacaq.

Lavrov AZAL-ın təyyarəsi haqda müəmmalı danışdı

Rusiyanın xarici işlər naziri Sergey Lavrov kənar müdaxilə nəticəsində Aktauda qəza enişli edən Azərbaycan təyyarəsindən danışdı. Məlumatla görə, bu barədə o, jurnalistlərin suallarını cavablandıraraq.

O qeyd edib ki, jurnalistlər qəza ilə bağlı araşdırmanın nəticələrini gözləməli və “qara qutu”lardakı məlumatlarla təsdiqini tapmayan məlumatları yaymamalıdır.

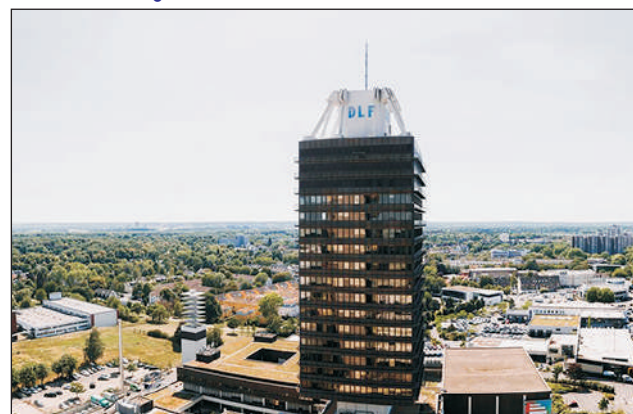
Lavrov bildirib ki, Rusiya Azərbaycanla münasibətlərin inkişafını yüksək qiymətləndirir: “Moskva və Bakı hər bir

məsələni, o cümlədən AZAL təyyarəsinin qəzası kontekstində, həll etməyə qadirdir”. O qeyd edib ki, Aktauda qəzaya uğrayan təyyarənin “qara qutu”ları çox maraqlı məlumatlar verib. Nazirin sözlərinə görə, təhqiqat başa çatana qədər gözləmək vacibdir və “qara qutu” məlumatları ha-

zırda yayılan versiyaların çoxunu dəstəkləmir.

İlkin araşdırmalar nəticəsində məlum olub ki, Azərbaycan təyyarəsi Çexenistanın hava məkanında olan zaman Rusiyanın hava hücumundan müdafiə vasitələri tərəfindən vurulub, hava gəmisi idarəetməni itirib. Təyyarənin füzelyajında zenit raket kompleksindən atılan raketin qəlpələrinin izləri qeydə alınıb. Rusiya prezidenti isə hadisəyə görə üzr istəyib.

Almaniya radiosundan təxribat

Almaniya Federativ Respublikasına məxsus ictimai radio kanalı “Deutschlandfunk”da 2025-ci il yanvarın 12-də Azərbaycan xalqına və dövlətinə qarşı böhtan dolu veriliş yayınlanıb.

Materialın əsas süjeti bədnam azərbaycanafob Tessa Hofmanla müsahibə əsasında qurulub. Verilişdə guya 1990-cı ildə Azərbaycanda ermənilərə qarşı qanunsuz əməllərə yol verildiyi iddia olunub və keçmiş münafiqşinin tarixi radikal erməni millətçiliyi konsepsiyasına uyğun təqdim edilib.

Verilişdə münafiqşə zamanı Ermənistanın bir milyondan artıq azərbaycanlı etnik təmizləməyə məruz qoyması, Azərbaycan ərazilərini işğal edib viran etməsi, mədəni irsini dağıtması barədə bir kəlmə də olsun söz açılmayıb. Eyni şəkildə, 1987-1991-ci illərdə Ermənistandan üç yüz min azərbaycanlının etnik təmizləməyə məruz qalması və 216 azərbaycanlının Ermənistanda qətlə yetirilməsininüzərində sükutla keçilib.

Bu barədə Qərbi Azərbaycan İcmasının bəyanatında bildirilir.

Qeyd olunur ki, kanalın irqi ayrı-seçkiliyə əsaslanan, nifrət dolu verilişlər yayımlayaraq, regionda gərginlik yaratmaq əvəzinə Ermənistanın irqçilik siyasətini, o cümlədən Ermənistanın birinci prezidenti Levon Ter-Petrosyanın prezident olduğu dövrdə etdiyi və azərbaycanlılara qarşı etnik təmizləməni dövlət siyasəti olduğunu təsdiq edən və bugünlərdə ortaya çıxmış məlum çıxışını pisləməlidir.

“Qərbi Azərbaycan İcması olaraq biz “Deutschlandfunk” ictimai radio kanalının yol vermiş olduğu irqi ayrı-seçkiliyi qınayır və radio rəhbərliyini bu qəbul edilməz addımla bağlı müvafiq ölçü götürməyə çağırırıq”, - deyərək bəyanatda bildirilir.

Əməliyyatxanada ad gününü edən həkimlə bağlı qərar

İş yoldaşları ilə birlikdə əməliyyat zamanı doğum gününü qeyd edən “German Hospital”ın cərrah mama-ginekoloqu Ləman Əliyeva ilə bağlı qərar verilib.

Məsələni araşdırmaq üçün yaradılmış beş nəfərdən ibarət komissiya artıq işini yekunlaşdırıb, Ləman Əliyeva işdən azad edilib. Komissiya tərəfindən araşdırmanın nəticəsi yanvarın 15-də ictimaiyyətə açıqlanacaq.

Sabiq baş nazir dəfn olundu

Xaçmazın sabiq icra başçısı Şəmsəddin Xanbabayev dəfn edilib. Mərhum “Qurd qapısı” qəbiristanlığında torpağa tapşırılıb.

Qeyd edək ki, Ş.Xanbabayev 85 yaşında yaşadığı Xaçmaz şəhərində dünyasını dəyişib.

Xatırladaq ki, Şəmsəddin Xanbabayev 1992-2000-ci illərdə Naxçıvan MR baş naziri olub. 2004-2019-cu illərdə isə Xaçmaz Rayon İcra Hakimiyyətinə rəhbərlik edib.

İcra başçısı vəzifəsindən azad edildikdən sonra Yeni Azərbaycan

Partiyasının Xaçmaz rayon təşkilatının sədri vəzifəsində çalışıb.

Azərbaycanın bu şəhərində qəbiristanlıq yoxdur

Daşkəsən şəhərində qəbiristanlıq yoxdur. Məlumatla görə, sakinlər vəfat edən yaxınlarını ya kəndlərdə, ya da yaxınlıqdakı digər şəhərlərdə dəfn edirlər. Daşkəsən Rayon İcra Hakimiyyətindən “Xəzər TV”yə bildirilib ki, şəhər və ətraf qəsəbələr istisna olmaqla, digər yaşayış məntəqələrində qəbiristanlıq mövcuddur. Açıqlamada Daşkəsən şəhərində qəbiristanlığın olmaması mürəkkəb rəlyeflə əlaqələndirilib.

Dövlət Təhlükəsizliyi Xidməti (DTX) tərəfindən keçirilmiş əməliyyat-axtarış tədbirləri nəticəsində Azərbaycanda fəaliyyət göstərən dini icmalardan birinin üzvünə qarşı terror aktı planlaşdırmış Gürcüstan vətəndaşı Aslanov Aqil Göycə oğlu və Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı İsmayilov Ceyhun Şahin oğlu saxlanılıblar.

Narkotik vasitələrin qaçaqmalçılığı ilə məşğul olan Aqil Aslanov 2024-cü ilin sentyabr ayında üçüncü ölkədə səfərdə olarkən, tanışi vasitəsilə həmin ölkənin xüsusi xidmət orqanının əməkdaşları ilə görüşüb və həmin şəxslər Azərbaycanda olan dini icma üzvünün fotoskillərini Aqil Aslanova göstərib barəsində məlumat verərək, 200.000 ABŞ dolları müqabilində ona sui-qəsd edilməsini təklif ediblər. Qarşılıqlı razılıq əsasında Aqil Aslanova ilkin olaraq icma üzvü və onun iş yeri barədə zəruri kəşfiyyat məlumatlarının toplanaraq onlara ötürülməsi tapşırılıb, bunun üçün isə 2.000 ABŞ dolları məbləğində avans təqdim edilib.

Tapşırığın icrası ilə bağlı Bakı şəhərinə gələn Aqil Aslanov maddi maraq müqabilində cinayət əməllərində iştirakı cəlb etdiyi Ceyhun İsmayilovla birgə dini icma üzvü barədə məlumatların toplanılması istiqamətində işlər görüblər, onun yaşayış və iş yerinin məkan göstəricilərini müvafiq mobil telefon tətbiqi vasitəsilə xarici xüsusi xidmət orqanı nümayəndəsinə göndərilib.

Faktla əlaqədar DTX-da Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin 28, 214.2.1, 274, 276 və digər maddələri ilə istintaqı aparılan cinayət işi üzrə məhkəmə tərəfindən Aqil Aslanov və Ceyhun İsmayilov barəsində

həbs-qətimkan tədbiri seçilib.

Yada salaq ki, "Məşədi Dadaş" məscidinin imamına qarşı sui-qəsdə təqsirləndirilən Elşən Hüseynov da DTX tərəfindən həbs edilərək Cinayət Məcəlləsinin 29, 120.2.3 (zərərçəkmiş şəxsin xidməti vəzifəsini yerinə yetirməsi ilə əlaqədar onun özünü öldürməyə cəhd), 29, 120.2.6 (başqa cinayətin törədilməsini yüngülləşdirmək məqsədilə adam öldürməyə cəhd) 29, 120.2.7 (iki və ya daha çox şəxsi öldürməyə cəhd), 29, 120.2.11 (terrorçuluqla əlaqədar adam öldürməyə cəhd), 29, 120.2.12 (dini ədavət niyyəti ilə adam öldürməyə cəhd) və 277-ci (ictimai xadimin həyatına sui-qəsd etmə) maddələri ilə ittiham irəli sürülmüşdü.

DTX-da aparılan araşdırmalarla müəyyən olunub ki, 2023-cü ilin dekabrın 30-da Elşən Hüseynov Nəsimi rayonunda yerləşən "Məşədi Dadaş" məscidinə bıçaqla daxil olaraq oranın imamı olan və ictimai xadim sayılan Əli Şərbətovun xidməti fəaliyyətinə son qoymaq niyyəti ilə ona sui-qəsd etmək qərarına gəlib.

Elşən Hüseynov Əli Şərbətovun otağına daxil olmaq istəyərkən məscidin xidmətçisi Rəsul Həsənlı onun qarşısını alıb. Bu zaman Elşən Hüseynov Rəsul Həsənlını qəsdən öldürmək məqsədilə ona çoxsaylı bıçaq xəsarətləri yetirib. Elşən Hüseynov Rəsul Həsənlının müqaviməti səbəbindən Əli Şərbətovun xidməti otağına

200 min dollara Bakıda kimi öldürmək istəyiblər?

DTX-dan daha bir uğurlu əməliyyat; "üçüncü ölkə"də terror planlaşdırılan iki nəfər tutuldu

girə bilməyib. Bu səbəbdən o, Əli Şərbətovu sui-qəsd istəyini reallaşdırma bilməyib. Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsində hakim Rasim Sadıxovun sədrliyi ilə keçirilən prosesdə Elşən Hüseynov 18 il müddətə azadlıqdan məhrum edilib.

Dövlət xadiminin və ya ictimai xadimin həyatına sui-qəsd hazırlamaqda təqsirləndirilən Elşən Nəcəfovun cinayət işi üzrə məhkəmə

prosesi isə davam edir. Elşən Nəcəfovun 2023-cü ilin sentyabr ayında DTX tərəfindən keçirilən xüsusi əməliyyat zamanı saxlanıldığı məlum olub. Həbs olunmamışdan əvvəl Elm və Təhsil Nazirliyinin dəftərxanasında işləyib.

Elşən Nəcəfova qarşı irəli sürülmüş ittihamda qeyd edilib ki, o, xarici ölkə ərazisində yaşayan digər Azərbaycan

Respublikası vətəndaşı ilə əlbir olub xarici dövlət rəsmilərinin Azərbaycana səfəri zamanı onlara və Azərbaycanın dövlət və ictimai xadimlərinə qarşı ictimai tədbirdə imkan əldə edib terror hücumu etməyə hazırlıq hərəkətləri edib. Bu barədə qətiyyəti ifadə etdiyi və əlbir olduğu şəxsə göndərdiyi səs yazıları iş materiallarına əlavə edilib. Sonuncu Elşən Nəcəfova

cəfova terrorçuluq əməlləri törətməsi planını həyata keçirərək öldürüldüyü halda "şəhid" hesab ediləcəyini bildirib.

Elşən Nəcəfov DTX əməkdaşları tərəfindən ifşa edilərək saxlanıldığından, iradəsindən asılı olmayaraq qeyd olunan terror əməllərini törətməyə cəhd edə bilməyib.

Ona Cinayət Məcəlləsinin 28, 277 (dövlət xadiminin və ya ictimai xadimin həyatına sui-qəsdə hazırlıq), 214-2 (terrorçuluğa açıq çağırışlar), 167-3.1-ci (Dini ekstremist materialları, yəni dini ekstremist fəaliyyəti həyata keçirməyə çağıran və ya belə fəaliyyəti əsaslandırان, yaxud belə fəaliyyətin zəruriliyinə bəraət qazandıran materialları hazırlama, saxlama və ya yayma), 281.2 (Dövlət əleyhinə yönələn açıq çağırışlar) maddələri ilə ittiham elan edilib.

Bu iş üzrə proses isə fevralın 6-da davam etdiriləcək.

□ **Elşən MƏMMƏDLİYEV,**
"Yeni Məmmədli YEV"

Saxta plastik cərrah qalmaqalı böyüyür

Araşdırmalar çərçivəsində başqa yüksək vəzifəli şəxslərin də məsuliyyətə cəlb olunacağı bildirilir

Azərbaycanda saxta plastik cərrahlarla bağlı müzakirələr gündəmdə qalmağa davam edir. Plastik cərrahiyyə əməliyyatı keçirən bəzi şəxslərin ixtisaslarının uyğun olmadığı, müvafiq icazələrinin isə saxta olduğu üzə çıxıb.

Son olaraq burun çəpərindeki əyriliyi aradan qaldırmaq üçün əməliyyat olunan 30 yaşlı Nəzrin Mansurovanın vəfatı bu məsələyə ictimai diqqəti artırıb.

İlkin araşdırma zamanı Nəzrin Mansurlunun yanvarın 3-də paytaxtın Nəsimi rayonu ərazisində yerləşən klinikalardan birində rinoplastika əməliyyatı edilməsi, əməliyyatdan qısa müddət sonra vəziyyəti kəskin ağırlaşdıran üçün müalicə məqsədilə yerləşdirildiyi xəstəxanada ölümü müəyyən edilib.

Faktla bağlı Nəsimi Rayon Prokurorluğunda Cinayət Məcəlləsinin 314.2-ci

(səhlənkarlıq, ehtiyatsızlıqdan zərərçəkmiş şəxsin ölümünə səbəb olduqda) məd-dəsilə cinayət işi başlanaraq istintaq aparılır. İş üzrə müvafiq ekspertizalar təyin edilərək zəruri prosessual hərəkətlər icra olunur.

Xatırladaq ki, yanvarın 3-də cərrah Sənən Mehdiyev tərəfindən keçirilən əməliyyatdan bir gün sonra onun vəziyyəti ağırlaşmış. Koma vəziyyətində xəstəxanaya yerləşdirilən Nəzrin Mansurovanın həyatı xilas etmək mümkün olmayıb.

Hazırda Nəzrin Mansurovanın ölümünün səbəbləri ilə bağlı araşdırmalar davam edir.

Modern.az-ın əldə etdiyi məlumata görə, saxta plastik cərrahlarla bağlı məsələ da-

ha da böyüyəcək.

Tezliklə rəsmi qurumlar tərəfindən genişmiqyaslı tədbirlərin görülməsi və yeni həbslərin olacağı gözlənilir.

Məsələ ilə bağlı Baş Prokuror yanında Korrupsiyaya qarşı Mübarizə Baş İdarəsi ötən ay əməliyyat həyata keçirib. Məlum olub ki, Səhiyyə Nazirliyinin İnsan resursları, elm və təhsil şöbəsinin müdiri Səidə Rüstəmovna, akkreditasiya şöbəsinin keçmiş müdiri Lətafət Cabbarova və digər şəxslər həkimlərin ixtisaslarının qanunsuz olaraq dəyişdirilməsində və saxta sertifikatların təmin edilməsində iştirak ediblər. Bu qanunsuzluqlar nəticəsində çoxsaylı şəxslərdən rüşvət alındığı müəyyən edilib.

Həmin faktlarla bağlı Baş İdarədə Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin 311.3.1, 311.3.2, 311.3.3 (qabaqcadan əlbir olan bir qrup şəxs tərəfindən təkrarən külli miqdar rüşvət alma), 308.2 (ağır nəticələrə səbəb olmaqla vəzifə səlahiyyətlərindən sui-istifadə) və 313-cü (vəzifə saxtakarlığı) maddələri ilə cinayət işi başlanıb.

Toplanmış sübutlar əsasında Səidə Rüstəmovna və Lətafət Cabbarova barəsində ev dustaqlığı (əsas) və vəzifədən kənarlaşdırma (əlavə) növündə qətimkan tədbirləri seçilib.

Baş Prokurorluq bildirib ki, qanunsuz əməllərin törədilməsində iştirak edən digər şəxslərin də cinayət məsuliyyətinə cəlb edilməsi təmin ediləcək.

Məlumatla görə, araşdırmalar çərçivəsində başqa yüksək vəzifəli şəxslərin də məsuliyyətə cəlb olunacağı bildirilir. Hazırda onlar barədə araşdırma aparılır. Həmçinin bir sıra özəl klinikalarda da əməliyyatların keçiriləcəyi gözlənilir.

Səhiyyə Nazirliyindən verilən məlumata görə, plastik cərrahlar praktik fəaliyyətlərini təsdiq edən sənədləri 2025-ci il yanvarın 31-dək təqdim etməlidirlər. Əks halda, onların tibbi fəaliyyət hüququ ləğv ediləcək. Bu məqsədlə müxtəlif nazirliklərin nümayəndələrinin iştirakı ilə Xüsusi Təftiş Komissiyası yaradılıb.

□ "Yeni Məmmədli YEV"

ABŞ Ermənistana təhlükəsizlik zəmanəti verməyəcək

Saziş iki ölkənin strateji müttəfiq olacağı anlamına gəlmir - Tramp ümumiyyətlə rədd edə bilər...

Ermənistanın xarici işlər naziri Ararat Mirzoyan-la ABŞ dövlət katibi Antoni Blinkenin iki dövlət arasındakı strateji tərəfdaşlıq sənədinin əhəmiyyəti haqda ən müxtəlif rəylər var.

Sosial Tədqiqatlar Mərkəzinin (STM) mətbuat xidmətinin rəhbəri, siyasi şərhçi Əziz Əlibəyli hesab edir ki, Ermənistan və ABŞ hərbi-siyasi ittifaqının imzalanması imkanının əsası qoyulur: "Ermənistanda bəyan edirlər ki, hazırda Ermənistanın hərbi-siyasi müttəfiqi yoxdur və ABŞ-Fransa strateji əməkdaşlığının inkişafı təhlükəsizlik təminatlarının təmin edilməsinə töhfə verə bilər. Ermənistanın Co Bayden administrasiyası ilə işi onu strateji tərəfdaşlıq sazişinin imzalanması mərhələsinə gətirib. Əmindirlər ki, Donald Tramp və Respublikaçılar administrasiyası da Ermənistanla münasibətlərin dərinləşməsində maraqlı olacaq. Ermənistan Aİ-yə də üzvlük prosesinə başlamaq niyyətini açıqlayıb. Yaxın vaxtlarda parlament müvafiq qanun qəbul edəcək və Ermənistan Aİ-yə üzvlük prosesinə rəsmən başlayacaq. Əslində Paşinyan hesab edir ki, Ermənistan Rusiyadan Qərbə doğru strateji dönüşüdür. Belə olanda isə yaxın gələcəkdə Ermənistanın KTMT və Aİİ-dən çıxmasını da gözləmək olar.

Bu da o deməkdir ki, Rusiya Cənubi Qafqazda mövqelərini itirir və mövqelərini Qərbə verir. Bu, elə olduqda, Cənubi Qafqazın tarixində böyük geosiyasi dəyişikliyə çevrilə bilər.

Amma Cənubi Qafqaz adına danışmaq təkə Ermənistanın "başı üçün" deyil. Ayrıca, Trampın bu gedişatə reaksiyası da maraqlıdır, bəs Azərbaycan, Türkiyə, İran, Rusiya və Gürcüstan necə?"

"ABŞ və Ermənistan arasındakı strateji tərəfdaşlıq haqqında saziş bu iki ölkənin strateji müttəfiq olacağı anlamına gəlmir".

Teleqraf.com xəbər verir ki, bunu erməni politoloq Surən Sərkisyan deyib. Onun sözlərinə görə, Co Bayden administrasiyası ilə imzalanmış sazişi Tramp la reallaşdırmaq çətin olacaq: "Birincisi, anlamaq lazımdır ki, strateji tərəfdaşlıq ABŞ-İsrail və ya ABŞ-Böyük Britaniya münasibətləri kimi strateji müttəfiqlik demək deyil. ABŞ Ermənistanla heç bir təhlükəsizlik zəmanəti verməyəcək, hərbi yardım göstərməyəcək, yardım kimi silah-sursat satmayacaq və ya təmin etməyəcək.

Təhlükəsizlik sektorunda bura məsləhət proqramları, hərbi təmaslar, "Hərbi Təhsil və Təlim" Proqramı vasitəsilə peşəkar hərbi təhsil imkanları, həmçinin Kanzas Milli Qvardiyası ilə uzunmüddətli dövlət tərəfdaşlığının davam etdirilməsi daxildir. İqtisadiyyat, islahatlar, insan hüquqları və sosial proqramlar üçün əlavə maliyyə və texniki dəstək də olacaq. Nüvə enerjisi sahəsinə gəlincə, hesab edirik ki, Ermənistanda Amerikanın kiçik nüvə stansiyalarını yerləşdirmək istəyi var.

İndi sual olunur: Bayden administrasiyası ilə imzalanan sənədi Tramp administrasiyası ilə həyata keçirmək mümkün olacaqmı? Bu, daha mürəkkəb olacaq və yalnız bizim fəaliyyətimizdən asılıdır".

□ "Yeni Müsavat"

Avropa İttifaqı (Aİ) Azərbaycan və Ermənistan arasında münasibətlərin normallaşması prosesinə dəstəyini gücləndirməyə hazırdır. "Yeni Müsavat" qeyd edir ki, bunu qurumun Cənubi Qafqaz üzrə xüsusi nümayəndəsi Maqdalena Qrono X sosial şəbəkəsində yazıb.

O qeyd edib ki, Aİ hər iki ölkənin rəsmiləri ilə sülhə nail olmağın, vəziyyətin normalaşdırılmasının və regional əməkdaşlığın inkişafının ən səmərəli yolları ilə bağlı dərin fikir mübadiləsini yüksək qiymətləndirir. "Aİ bu prosesdə geniş dəstək verməyə hazırdır. Bundan əlavə, biz regional əməkdaşlığı gücləndirmək üçün təşəbbüsləri irəli sürməyə çalışırıq", - Qrono vurğulayıb. Qeyd edək ki, ötən həftə Bakıda olan Maqdalena Qrononu Prezident İlham Əliyev qəbul edib. Dövlət başçısı ölkəmizin Cənubi Qafqaz regionunda davamlı sülhün və sabitliyin təmin olunması üçün səylərini bundan sonra da davam etdirəcəyini bildirib və Azərbaycanla Ermənistan arasında danışıqlar prosesinin ikitərəfli müstəvidə aparıldığını deyib.

Yeri gəlmişkən, İlham Əliyev yerli televiziyalara müsahibəsində Vaşinqton və Brüsselin danışıqlarda vasitəçiliklərinə qarşı çıxmalarının səbəbini izah edib. "Amerikanın dövlət katibi, Avropa Komissiyasının prezidenti və xarici işlər naziri, Ermənistan baş naziri Brüssel şəhərində bir araya gəlmişdilər, faktiki olaraq yeni bir əməkdaşlıq haqqında razılıq əldə etmişdilər. Bizdə olan məlumata görə, bu görüşdən əvvəl əldə edilmiş razılaşmada hərbi komponent də var idi, ancaq ondan sonra o, rəsmən oradan çıxarıldı, amma de-fakto orada qalır. Bu, əslində həm Avropa Komissiyasını, həm Amerika Birləşmiş Ştatlarını Azərbaycan-Ermənistan normalaşma prosesindən kənarlaşdırıb. Biz onlara bu barədə artıq bildirmişik. Əgər hər hansı bir tərəf tutursa, o, dürüst vasitəçi ola bilməz. Məhz buna görə keçən ay Amerika dövlət katibinin xahişi havada qaldı və Azərbaycan üçtərəfli görüşə razılıq vermədi. O cümlədən, bildiyiniz kimi, Avropa İttifaqı Şurasının Prezidentinin təşəbbüsü ilə Brüsseldə bir çox görüşlər keçirilmişdir. Artıq buna da son qoyuldu", - deyərək dövlət başçısı bildirib. Göründüyü kimi, ABŞ və Avroittifaqın tərəf tutması onların Azərbaycan-Ermənistan normalaşma prosesindən kənarlaşdırılması ilə nəticələndi.

Paşinyan "tək və kontrabasda ifa etmək" zorunda qalıb

ABŞ və Avroittifaqın tərəf tutması onları prosesdən kənarlaşdırıb; İrəvan Bakı ilə vasitəçisiz danışıqlara məhkumdur - iki deputatdan şərh

Ekspertlərə görə, Bakının ikitərəfli danışıqlara üstünlük verməsi, üçüncü tərəfi bölgəyə buraxmaması düzgün mövqedir. Çünki moderatorluq etmək istəyən istənilən üçüncü tərəf özünün geosiyasi, iqtisadi və digər maraqlarını ortaya qoyacaq, həmin maraqların təmin olunmasına çalışacaq. Bu isə həm Ermənistan, həm də Azərbaycan üçün əlavə yük və problemlər deməkdir. Amma o da var ki, Paşinyan vasitəçisiz görüşlərdən yayınır, ya da Qərb tərəfdaşı olmayan danışıqlardan özünü diskomfort hiss edir. Belə ehtimal etmək olar ki, Paşinyan indi məşhur filmdəki kimi "tək və kontrabasda ifa etmək" zorunda qalıb, ona görə danışıqlardan yayınması bundan sonra da davam edə bilər. Çünki Azərbaycanın mövqeyi birmənalıdır - vasitəçisiz görüş. Elə buna görə də İrəvan bu modeldən kənara çıxmamalıdır.

Yeri gəlmişkən, bu məsələdə Rusiya da tərəflərə moderatorluq rolunu təklif edir. Amma Bakı və İrəvan razılıq verməyiblər. Ən obyektiv mövqedə isə Türkiyə dayanır, onların işinə qarışmır. Ümumiyyətlə, ötən il iki ölkə arasında baş tutan görüşlərdə sülh danışıqları davam etdirilsə də, müəyyən uğurlar əldə olunsada, bölgədə baş verən gərginliklər, xüsusən də Ermənistanın tərribatları fonunda İrəvana inamsızlıq atmosferi prosesin irəliləməsinə mane oldu və nəticədə

sülh müqaviləsi yenə də imzalanmadı. 2025-ci ildə Azərbaycanla Ermənistan arasında sülh müqaviləsinin imzalanması gözləntiləri qalmaqdadır. Əgər tərəflər qarışmasalar və İrəvan tələbləri yerinə yetirsə...

Parlamentin Müdafiə, təhlükəsizlik və korrupsiya ilə mübarizə komitəsinin üzvü, hakim partiyadan deputat Aydın Mirzəzadə "Yeni Müsavat"a açıqlamasında vurğuladı ki, bu gün danışıqlara vasitəçi lazım deyil, tək kənardan mane olmasınlar: "Təəssüf ki, kənardan əngəl olanlar var. Biri ermənilərə silah verir, biri Ermənistanı açıq şəkildə dəstəkləyir, başqa birisi məsələləri fərqli formada təqdim edir, bir başqası isə normalaşma prosesinin olmasını istəmir. Lakin bu gün vasitəçisiz əlaqələr var. Hazırda baş nazirlərin müavinləri səviyyəsində, o cümlədən müvafiq komissiyalar arasında müntəzəm görüşlər keçirilir, təmaslar olur". **Onun sözlərinə görə, Azərbaycan və Ermənistan diplomatik kanallarla ümumi razılığa gələ bilər:** "Necə ki bu kanallar vasitəsilə tərəflər anlaşıldı ki, Ermənistan "COP29"un Azərbaycanda keçirilməsinə etiraz etmir. Sadəcə, kənar güclərin müdaxilələri hələ də davam edir. Ancaq Ermənistanın beynəlxalq hüquq normaları çərçivəsində problemin həllinə razılaşmaqdan başqa çarəsi yoxdur və bu

halda özünü saldıqı izolyasiyadan çıxmağa razılaşacaq. Eyni zamanda Ermənistan Zəngəzur dəhlizinin açılması ilə Azərbaycan ərazisindən Rusiyaya çıxış əldə edəcək. Ümumilikdə, zaman bu iki dövlət arasında münasibətlərin normalaşmasını tələb edir. Azərbaycanın mövqeyi isə bu baxımdan hər iki dövlətin, habelə regionun və dünyanın maraqlarına xidmət edir".

Deputat Elşad Musayev "Yeni Müsavat"a qeyd etdi ki, bu münasibətin həlli ilə bağlı əvvəldən böyük dövlətlər öz təkliflərini irəli sürüblər: "Sonra məlum oldu ki, onlar vasitəçi deyilmiş, Ermənistanı müdafiə edirmişlər. 44 günlük müharibədən sonra yenə vasitəçilik gündəmə gəldi. Bu məsələdə Rusiya və Qərbin vasitəçiliyinə üstünlük verən iki mövqe var idi. Amma Azərbaycanın mövqeyi budur ki, vasitəçiyə ehtiyac yoxdur. Çünki vasitəçilər tərəfdir. Əgər tərəfsiz olsaydılar, prosesə töhfə verərdilər". **Elşad Musayev əlavə etdi ki, Ermənistan vasitəçisiz sülh prosesindən qaçır:** "Əgər belə davam edəcəksə, Ermənistan növbəti kapitulyasiyaya imza atacaq. Azərbaycan Ermənistanı sülhə məcbur etmək üçün diplomatik təzyiqlərini artırmalıdır. Bizim tələblərimiz qüvvədədir və İrəvan onları yerinə yetirməyə, blokada şəraiti davam edəcək".

□ **Emil SALAMOĞLU,**
"Yeni Müsavat"

Yanvarın 14-də Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin paytaxtında Əbu-Dabi Dayanıqlılıq Həftəsinin rəsmi açılışı və Zayed Dayanıqlılıq Mükafatının təqdimat mərasimi keçirilib.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev tədbirdə iştirak edib.

Yanvarın 12-də başlayan builki sammit "Davamlı gələcək üçün sektoral inteqrasiya" mövzusunda həsr edilib. Tədbirin məqsədi dayanıqlılıq problemlərini həll etmək və iqtisadi transformasiya imkanlarını gücləndirmək üçün global gündəmi müəyyənəndirir, iqtisadi, sosial və texnoloji irəliləyişləri təşviq etmək və dəyəri 10 trilyon dollardan çox olan iqtisadi transformasiya ilə bağlı imkanları araşdırmaqdır.

Əbu-Dabi Dayanıqlılıq Həftəsi çərçivəsində bütün dünyadan olan yüksək səviyyəli təmsilçilər fiziki və yaxud virtual formatda toplanaraq insan inkişafının təmini və dayanıqlı həllər istiqamətində biliklərini bölüşür, strategiyaları müəyyənəndirir və beynəlxalq şirkətlərin pavilyonlarında ən qabaqcıl texnologiyaları nümayiş etdirirlər.

2008-ci ildə təsis olunan Əbu-Dabi Dayanıqlılıq Həftəsi planetimizin gələcəyində payı olan dövlət və hökumət başçıları, siyasətçiləri, sənaye liderlərini, sərmayəçiləri, iş adamlarını və gəncləri aktual məsələlərin müzakirəsi üçün bir araya gətirir. Budəfəki Dayanıqlılıq Həftəsində dünyanın 150 ölkəsindən 30 minədən çox nümayəndə iştirak edir.

Azərbaycanın bu mötəbər beynəlxalq tədbirə dəvət olunması Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə sürətlə inkişaf edərək mühüm beynəlxalq layihələrin müəllifinə və təşəbbüskarına çevrilən ölkəmizin dünya miqyasında artan nüfuzunun göstəricisidir.

Azərbaycanla İslam dünyasının önəmli dövlətlərindən olan Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri arasında tarixi köklərə malik olan və mədəni dəyərlərə, ənənələrə əsaslanan möhkəm dostluq münasibətləri bərqərar olub.

ki ilə Azərbaycan Hökuməti ilə Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin "Masdar" şirkəti arasında yeni sənədlər imzalanıb. Bu sənədlər əsasında "Masdar" şirkəti investisiya fəaliyyətini Azərbaycanın regionlarında da davam etdirəcək.

Milli Məclisin iqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitəsinin üzvü Aydın Hüseynov "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, ərəb ölkələri ilə Azərbaycan arasında bu günə qədər imzalanmış sənədlər əməkdaşlıq üçün yeni imkanlar açır: "Ərəb ölkələri,

miş Ərəb Əmirlikləri ilə münasibətlər xüsusi əhəmiyyətə malikdir.

Ərəb ölkələri mütəmadi olaraq Azərbaycanın ərazi bütövlüyünə və suverenliyinə öz dəstəyini ifadə edib. İslam Əməkdaşlıq Təşkilatı, Ərəb Dövlətləri Liqası çərçivəsində də Azərbaycanca dəstək ifadə olunub".

Deputat qeyd etdi ki, islamofobiya meyillərinə qarşı çıxan Azərbaycan 2008-ci ildə Prezident İlham Əliyevin təşəbbüsü əsasında başlatılan "Bakı Prosesi" sayəsində müsəlman ölkələri ilə Av-

qoyduğu bu əlaqələr indi Prezident İlham tərəfindən uğurla davam etdirilərək yeni inkişaf mərhələsinə qədəm qoyub. Hələ 2005-ci ildə Azərbaycanla Ərəb Dövlətləri Liqası arasında Anlaşma Memorandumu imzalanıb və ölkəmiz bu qurumda müşahidəçi statusuna malikdir. Prezident İlham Əliyevin Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinə indiyə qədər edilən rəsmi səfərləri iki ölkə arasında əlaqələrin inkişafına təkan verib. Səfərlər çərçivəsində iki ölkə arasında iqtisadi, ticari və texniki əməkdaşlıq, gəlirlərə və əmlaka görə vergilərə münasibətdə iqlat vergitutmanın aradan qaldırılması, investisiyaların təşviqi və qarşılıqlı qorunması, səhiyyə və tibb elmi, hərbi əməkdaşlıq, həmçinin ali təhsil sahələrində əməkdaşlıq haqqında sazişlər bağlanıb.

"Azərbaycan Respublikası Hökuməti ilə Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri Hökuməti arasında dəniz nəqliyyatı üzrə institusional əməkdaşlığa dair Saziş", "Azərbaycan Respublikasının Rabitə və Yüksək Texnologiyalar Nazirliyi ilə Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin Telekomunikasiya Sektorunun Tənzimlənməsi üzrə Baş Departamenti arasında informasiya və kommunikasiya texnologiyaları sahəsində əməkdaşlıq haqqında Anlaşma Memorandumu" da imzalanıb.

Son illər ölkələrimiz arasında iqtisadiyyat, o cümlədən energetika sahəsində əlaqələr dinamik inkişafdadır. 2017-ci ildən bəri Dubay şəhərində ölkəmizin ticarət nümayəndəliyi, 2019-cu ildən isə yerli məhsullarımızın BƏƏ və Körfəz ölkələrində satışını təşkil etmək və "Made in Azerbaijan" brendinin BƏƏ bazarında daha çox tanıtmaq üçün "Azərbaycan Ticarət Evi" fəaliyyət göstərir. Hazırda Azərbaycanda BƏƏ investisiyalı 350-dən çox kommersiya qurumu qeydiyyatdadır.

Eyni zamanda Azərbaycan Respublikası Hökuməti ilə Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri Hökuməti arasında iqtisadi, ticarət və texniki əməkdaşlıq üzrə birgə Hökumətlərarası Komissiya fəaliyyət göstərir. Ümumiyyətlə, iki ölkə arasında işgüzar əlaqələrin, KOB-lar arasında tərəfdaşlığın genişləndirilməsi istiqamətində işlər davam etdirilir. Azərbaycanla BƏƏ arasında ticarət dövriyyəsinin həcmində də artım müşahidə olunur".

Deputat vurğuladı ki, BƏƏ ilə Azərbaycan arasında əlaqələrin böyük perspektivi var. Azərbaycan-BƏƏ əlaqələrinin dərinləşməsi digər ərəb ölkələri ilə münasibətlərimizə də müsbət təsirini göstərir.

□ **Etibar SEYİDAĞA,**
"Yeni Müsavat"

Prezidentin uğurlu ərəb ölkələri siyasəti

Azərbaycanın mötəbər beynəlxalq tədbirə dəvət olunması mühüm beynəlxalq layihələrin müəllifinə və təşəbbüskarına çevrilən ölkəmizin dünya miqyasında artan nüfuzunun göstəricisidir

Azərbaycanla BƏƏ arasında diplomatik münasibətlər 1992-ci ildə qurulub. Ölkələrimiz arasında əlaqələr ikitərəfli platformada, eləcə də beynəlxalq təşkilatlar, xüsusilə də BMT və İslam Əməkdaşlıq Təşkilatı çərçivəsində inkişaf edib. Təsədüfi deyil ki, BMT-nin İqlim Dəyişikliyi üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyasının - COP29-un Azərbaycanda keçirilməsi barədə qərar da məhz BƏƏ-də qəbul edilmişdi.

Abşeronda, Naxçıvan-da, işğaldan azad olunmuş ərazilərdə böyük "yaşıl enerji" potensialına malik olan Azərbaycan bu sahənin inkişafına, bərpa olunan mənbələrdən enerji alınmasına BƏƏ investisiyalarının cəlb olunmasına önəm verir. Azərbaycanda BƏƏ in-

vestisiyası ilə istifadəyə verilən infrastruktur obyektinin texniki parametrləri kifayət qədər genişdir. Belə ki, Qaradağ Günəş Elektrik Stansiyası Xəzər regionunda və MDB məkanında ən böyük günəş elektrik stansiyasıdır. Stansiya 262 milyon ABŞ dolları dəyərində xarici sərmayə hesabına tikilib. Ölkəmizdə xarici investisiya cəlb edilməklə reallaşdırılan sənaye miqyaslı ilk günəş elektrik stansiyasıdır.

Belə bir nəhəng infrastruktur obyektinin inşasını öz öhdəsinə götürməsi, layihənin icrasına yüz milyonlarla dollar həcmində investisiyalar yönəltməsi BƏƏ-nin "Masdar" şirkətinin ölkəmizə olan inamını ifadə edir. Yeri gəlmişkən, ötən il oktyabrın 26-da Prezident İlham Əliyevin iştirak

o cümlədən Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri də bu əməkdaşlıqda maraqlıdır və məmurdur. Prezident İlham Əliyevin yürütdüyü müdrik siyasət nəticəsində ölkəmiz beynəlxalq aləmdə etibarlı tərəfdaş kimi tanınır. Bunu dünya ölkələrinin, nüfuzlu beynəlxalq təşkilatların, eləcə də ərəb ölkələrinin Azərbaycanla əməkdaşlıqda maraqlı olmaları da təsdiqləyir. Prezident İlham Əliyevin xarici ölkələrə, həmçinin dünya ölkələrinin liderlərinin isə Azərbaycana səfərləri, heç şübhəsiz, dövlətimizin beynəlxalq əlaqələrinin genişlənməsinə töhfəsini verməkdədir. Son illər Azərbaycanın Avropa, Türk dünyası ölkələri ilə olduğu kimi, ərəb dövlətləri ilə də münasibətləri yeni inkişaf mərhələsinə qədəm qoyub. Bu mənada, Birləş-

ropa dövlətlərinin nümayəndələrini bir araya gətirməklə mədəniyyətlərarası dialoqun dünya miqyasında təbliğinə güclü təkan verib: "Məhz bu proses çərçivəsində Azərbaycan tərəfindən Ümumdünya Mədəniyyətlərarası Dialoq forumları təşkil edilir".

A.Hüseynov xatırladı ki, ərəb dünyasının ən zəngin ölkələrindən biri olan Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri informasiya-kommunikasiya texnologiyaları sahəsində və digər beynəlxalq platformalarda ölkəmizə qarşı birmənalı mövqeyi ilə fərqlənir: "Diplomatik əlaqələrin inkişafı, iki ölkə arasında münasibətlərin dostluq zəminində yüksək trayektoriya qazanması 1993-cü ildə Ulu öndər Heydər Əliyevin hakimiyyətə qayıdışından sonraya təsadüf edir.

Qarşılıqlı dostluq və hörmət prinsiplərinə əsaslanan Azərbaycan-BƏƏ əlaqələri hər zaman yüksək səviyyəsi, dialoq mühitində inkişaf tempi ilə diqqət çəkib. Münasibətlərimizin çoxşaxəli və dinamik olması, açıq siyasi dialoq ölkələrimiz arasında enerji və iqtisadi sahələrdə də əlaqələrin inkişafına müsbət təsir göstərib.

Ulu öndər Heydər Əliyev İslam dünyası, ərəb ölkələri ilə əlaqələrə də həmişə xüsusi diqqət yetirib. Ümummilli liderin əsasını

İran prezidenti Məsud Pezeşkian həftəsonu Rusiyaya səfər edəcək. “Yeni Müsavat” yazır ki, səfər çərçivəsində Pezeşkian rusiyalı həmkarı Vladimir Putinlə danışıqlar aparacaq. Görüş zamanı Hərtərəfli Strateji Tərəfdaşlıq Sazişin imzalanması nəzərdə tutulub. Yeni sənəd 2001-ci ildə imzalanan sazişi əvəz edəcək və Qərblə kəskin münaqişə kontekstində Moskva ilə Tehran arasında münasibətlərin səviyyəsini yüksəldəcək.

Sənədin tam mətni açıqlanmasa da, artıq Moskva və Tehran mətbuatına sazişin bir sıra müddəaları sızdırılıb. Rusiya İranla imzalamaq istədiyi müqavilənin Şimali Koreya ilə imzaladığı müqavilələrin analoqu olacaq. Yeni Moskvanın imzalamaq istədiyi müqavilənin şərtlərinə görə, Rusiyanın ərazisinə hücum İranın ərazisinə hücum deməkdir və bu ölkələr bir-birinə hərbi qüvvə ilə yardım etməlidir. “Bu müqavilə ikitərəfli əməkdaşlığın bütün sahələrini əhatə edir”.

Moskva və Tehran arasında Hərtərəfli Strateji Tərəfdaşlıq Sazişi 47 maddədən ibarətdir və ikitərəfli əməkdaşlığın bütün sahələrini əhatə edir. Bu barədə İranın Rusiya Federasiyasında-

İran diplomatik mənbəsinin “Kommersant”-a verdiyi məlumata görə, sazişin mühüm hissəsi ticarət, iqtisadi və enerji əməkdaşlığı, həmçinin müdafiə və təhlükəsizliklə bağlı məsələlərdə tərəfdaşlıq olacaq. Saziş ABŞ və İsrailin İrana hücum barədə müzakirələr fonunda imzalanır. Trampın vəzifəyə gəldikdən sonra nüvə silahının yaradılmasının qarşısını almaq üçün İrana qarşı qabaqlayıcı hava zərbələri endirmək imkanını nəzərdən keçirir. Bakı da bu sazişlə bağlı gelişmələri diqqətlə izləməlidir. Azərbaycanın hər iki ölkə ilə münasibətlərində son aylarda gərginlik yaranıb. Təbii ki, Azərbaycanın şimalda və cənubda iki nəhəng qonşusunun hərtərəfli strateji tərəfdaşlıq sazişi-

Putin bu həftə yeni hərbi ittifaq yaradır - Bakıya risklər

Azərbaycanın iki qonşusu Hərtərəfli Strateji Tərəfdaşlıq Sazişi imzalayacaq; təyyarəmizi vuran və səfirliyimizi terror edənlərin bu birliyi hansı təhdidlər yaradır?

Azərbaycanla strateji mütəfiqlik sənədi imzalayıb, bununla belə, təyyarəmizi vurdu, yere eniş etməyə icazə vermədi: “Bu, Rusiyanın nə qədər təhlükə və ətrafı üçün təhdid saçdığını yenidən gözlər önünə sərdi. Biz qəbul edirik ki, Rusiya nəhəng, güclü dövlətdir, Azərbaycan onunla əməkdaşlığa

rə qarşı mübarizə immunitetini artırır, söylərini birləşdirirlər. Nəzərə almaq lazımdır ki, Tramp İranla haqq-hesab çürütməyə daha çox həvəsli-dir”.

Professor xatırlatdı ki, hər iki mütəfiq Ukrayna münaqişəsi və Yaxın Şərq hadisələrində iştirak edir: “İran dronları Ukraynaya hü-

“Kiyevin mərkəzində mən idim, Putin deyil...” - Bayden

“Vladimir Putinin Ukraynaya və bütövlükdə Qərbbə qarşı işğalçı müharibəsi uğursuzluğa düşər oldu. Rusiya zəifləyib, Qərb isə güclənib”. Bu sözləri ABŞ prezidenti Co Bayden yekun mətbuat konfransında deyib. Bayden xatırladı ki, Putin Ukraynanı işğal etməklə Kiyevi bir neçə günə ələ keçirməyə ümid edirdi:

“Həqiqət budur ki, müharibə başlayandan Kiyevin mərkəzində o deyil, mən dayanmışam. Putin heç vaxt orada olmayıb”. Bayden həmçinin qeyd edib ki, ABŞ ordusunun nəzarətində olmayan müharibə zonasına səfər edən ilk Amerika prezidentidir.

□ EMİL,
“Yeni Müsavat”

Laricani Rusiyaya gizli səfər edib

İran rəhbəri Əli Xameneinin müşaviri Əli Laricani də daxil olmaqla, rəsmilər son vaxtlar İran hökumətinin hərbi və müdafiə qabiliyyətini, o cümlədən nüvə silahı əldə etmək imkanlarını gücləndirmək məqsədilə bir neçə dəfə gizli şəkildə Rusiyaya səfər ediblər.

“Tayms” nəşrinin məlumatına görə, Laricani son aylarda bir neçə dəfə Rusiyaya gizli səfər edib və İranın nüvə proqramı və hava hücumundan müdafiə sistemlərində Moskvadan kömək almaq üçün yüksək səviyyəli rus rəsmiləri ilə qapalı danışıqlar aparıb. “O, rejimin əsas adamlarından biri, Xameneinin nümayəndəsidir və əhəmiyyətli planları idarə etmək və onları həyata keçirməklə tanınır... Onun Moskvaya gizli uçuşları İran və Rusiya arasında münasibətlərin qarşılıqlı şəkildə dərinləşdiyini və daha da artdığını göstərir”, - “Tayms” qeyd edib.

□ E.SALAMOĞLU,
“Yeni Müsavat”

kı səfiri Kazım Cəlali deyib. “Bu müqavilə preambula, 47 maddədən ibarətdir və ikitərəfli əməkdaşlığın bütün sahələrini əhatə edir”, - Cəlali İranın dövlət televiziyasına bildirib. Rusiyanın xarici işlər naziri Sergey Lavrov “RIA Novosti” agentliyinə müsahibəsində deyib ki, yeni saziş Moskva və Tehranın təhlükəsizlik və müdafiə sahəsində əməkdaşlıq istəyini təsbit edəcək. “Əlbəttə, belə əhatəli sənədin həm də beynəlxalq komponenti var. Sənəd digər məsələlərlə yanaşı, regional və global səviyyədə sülh və təhlükəsizlik maraqları naminə qarşılıqlı fəaliyyətin gücləndirilməsinə xüsusi diqqət yetirir və Moskva və Tehranın təhlükəsizlik, müdafiə, terrorizmlə mübarizə və digər sahələrdə daha sıx əməkdaşlıq etmək istəyini təsbit edir”, - Sergey Lavrov əlavə edib.

ni əsasən müdafiə sahəsinə yönəltməsi narahatedici halda sayıla bilər. Zaman-zaman hər iki dövlətdən Azərbaycana hərbi təhdidlər olub. Xüsusən son illərdə İran bizi hədələyib, sərhədlərimizdə təlimlər keçirib, hədyanlar yağdırıb. Suriyadakı hadisələr isə Moskva və Tehrandan Ankaraya qarşı narahatlıq yaradıb. Yeni imzalanan əməkdaşlıq sazişini, heç şübhəsiz, Ankara da diqqətlə izləyəcək. Azərbaycanlı ekspertlərin gözləntiləri nədən ibarətdir? Bakı üçün bu ittifaqın hansı riskləri görünməkdədir?

“Son bir ayda şimal və cənub qonşularımızın etibarsız, qeyri-dost ölkələr olduğunu bir daha gördük, təəccüblənmədik” - “Yeni Müsavat”-a danışan professor Qabil Hüseynli belə replika verdi. Politoloq vurğuladı ki, Rusiya

üstünlük verir, amma təhlükə olduğunu da görməliyik. Nəçə ki tarix boyu” şimal küləkləri” bizə tərəf əsib”.

Q.Hüseynli əlavə etdi ki, İran da Rusiyanın mütəfiqi olaraq ondan geri qalmır: “Tarix boyu torpaqlarımızı parçalayıblar, bu gün də təhlükə kimi qalmaqdadırlar. Son həftələrdə İran mollası Amulinin çıxışları olsun, SEPAH mediasının hədələri olsun, bizə aydındır ki, İran da Rusiya qədər təhdiddir. Əgər ruslar təyyarəmizi vurublar, daha əvvəl İran səfirliyimizi terror edib, onlara bağlı qruplar millət vəkiliyə sui-qəsd edib, dəfələrlə sərhəddə təlimlərə “xox” gəlməyə çalışıblar. İndi bu iki təhlükənin yeni sazişi imzalamağa hazırlaşması, hərtərəfli əməkdaşlıq niyyəti təbii ki, özünümüdafiə instinktindən irəli gəlir. Onlar global güclə-

cumlarda istifadə edilir. Bu, işğala dəstəkdir. Onlar Suriya prosesində də həmahəng idilər. İkisi də sanksiyalara məruz qalıblar. Yeni onları birləşdirən cəhətlər çoxdur və yeni saziş olmasaydı belə, yenə də ittifaq olduqlarına şübhə yox idi. Ona görə də bu yaxınlaşma Azərbaycan üçün hər zaman işarəni də nizdən gözləməyi şərtləndirir, amma Rusiya və İranın hazırkı davranışları daha çox anti-Qərb cəbhəsini möhkəmləndirməyə hesablanıb”.

Hərbi ekspert Ramil Məmmədli isə bu sazişi daha çox Qərbdən gözlənilən ağır təzyiqlər fonunda həzrlənən kimi qiymətləndirdi. Onun sözlərinə görə, Azərbaycan öz milli maraqlarına uyğun siyasət yürüdür və kimsə bizimlə təhdid dilində danışa bilməz: “Azərbaycan Prezidenti təyyarə-

mizin vurulması məsələsində də ən sərt mövqedən çıxış etdi, tələbləri səsləndirdi, İranın əyalət mollasının və onun başında duranların da lazımı cavabını verdi, yeni demək istədi ki, müstəqil siyasət yürüdürük, nə kənar güclər, nə qonşularımız bizi təhdid edə bilməzlər. Azərbaycan tək deyil, onun mütəfiqləri, tərəfdaşları var. Bu mənada, Rusiya və İran arasında əldə ediləcək yeni razılaşmaya daha global aspektdən yanaşmaq lazımdır. Sözsüz ki, regionumuz qaynar qazana çevrilməkdədir, ətrafımızda müharibələr gedir, bunun da mənfi təsirləri göz qabağındadır. Elə bu səbəbdən quru sərhədləri bağlı saxlamışıq”.

Hərbi ekspert bildirdi ki, Rusiya və İran arasında 24 illik qabaq imzalanmış sənəd yenilənəcək, mütəfiqlik səviyyəsi yüksəldiləcək: “Tərəflər arasında razılaşma Azərbaycanın Türkiyə ilə imzaladığı Şuşa Bəyannaməsinə oxşayır. Yeni birinə olan hərbi hücum digərinin müdaxiləsinə səbəb ola bilər. Bu razılaşma Rusiya və Şimali Koreya arasında da var. Azərbaycan Prezidenti də son müsahibəsində dedi ki, ABŞ-ın yeni rəhbərliyi dövründə bu ölkə ilə münasibətlərin strateji tərəfdaşlıq səviyyəsinə yüksələcəyinə ümid edir. Məncə, bu da şimal və cənub ölkələrini nə bir mesaj ola bilər”.

□ Emil SALAMOĞLU,
“Yeni Müsavat”

Son illərdə ölkənin müxtəlif bölgələrində, həmçinin paytaxt Bakıda icra başçıların "tikinti maqnatı" kimi fəaliyyət göstərməsi və bu sahədə qanunsuz addımlar atması ilə bağlı xəbərlər geniş müzakirə mövzusu olub. Qeyri-qanuni yollarla inşa edilən və satılan binalar həm əmlak bazarında neqativ təsirlər göstərərək, həm də tikinti sahəsində qanunvericiliyin pozulması ilə bağlı ciddi narahatlıqlara səbəb olub.

Modern.az-ın məlumatına görə, Bakıda icra başçıların bina tikintisi ilə məşğul olmasına qadağa qoyulub. Artıq icra başçıları paytaxt ərazisində çoxmərtəbəli binaların, həmçinin heyət evlərinin tikintisi və satışı ilə məşğul ola bilməyəcəklər.

Bakı şəhərində qanunsuz tikinti hallarının qarşısını almaq məqsədilə yeni qaydaların tətbiq olunduğu bildirilir. Bu qadağa ilə paytaxt ərazisində qanunsuz tikintilərin azalması və tikinti sahəsində şəffaflığın təmin edilməsi məqsədinin güdüldüyü qeyd olunur.

Məsələ ilə bağlı rəsmi açıqlama verilməyə də, qərar yerli icra strukturlarının fəaliyyətinə daha ciddi nəzarət ediləcəyini göstərir. Qərarın qəbul edilməsində ötən il təsdiqlənmiş Bakının Baş Planı da mühüm rol oynayır. Baş Plan paytaxtın şəhərsalma qaydalarının nizamlanması, qeyri-qanuni tikintilərin qarşısının alınması və müasir şəhərsalma standartlarının tətbiqi məqsədi daşıyır. Bu sənəd çərçivəsində Bakı şəhərində tikinti sahəsində fəaliyyətlərin ciddi nəzarət altına alınması və şəffaflığın artırılması nəzərdə tutulur.

Ekspertlər deyir ki, icra başçıların tikinti fəaliyyətinə qadağa qoyulmasının əmlak bazarına və şəhərsalma qaydalarına mühüm təsiri olacaqdır. Qeyri-qanuni tikintilərin azalması nəticəsində bazarda rəqabət mühiti sağlamlaşacaqdır.

Eyni zamanda tikinti sa-

həsindəki bu qərar şəhərin ümumi arxitekturasının Baş Plana uyğun şəkildə inkişafına töhfə verəcək və şəhərsalma qaydalarının daha dəqiq tətbiqinə imkan yaradacaqdır.

Bu dəyişikliklərin tikinti sektoru və əmlak bazarına nə kimi təsiri olacaqdır?

Onu da nəzərə çatdıraraq ki, Prezident İlham Əliyev dəfələrlə şəhərsalma qaydalarına riayət olunmasının vacibliyini vurğulayıb və Dövlət Şəhərsalma və Arxitektura Komitəsinin razılığı olmadan heç bir binanın tikilməməsi barədə xəbərdarlıq etmişdi.

Əmlak məsələləri üzrə ekspert Elnur Fərzəliyev mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat"a fikirlərini bölüşüb: "Bakı şəhərinin ən son Baş Planı 1986-cı ildə təsdiq edilmişdi ki, artıq bütün tikintilər ona uyğun olaraq inşa olunmalı idi. Lakin daha sonra Sovet İttifaqının dağılması, Birinci Qarabağ müharibəsi və digər amillər insanların böyük bir hissəsinin böyük şəhərlərə, xüsusən də Bakıya axın etməsinə səbəb oldu. Zamanında tikilmiş pərakəndə şəkildə çoxmənzilli yaşayış binaları və evlər demək olar ki, paytaxtın bütün infrastrukturunu alt-üst etdi və Bakı plansız şəkildə tikildi. 2018-ci ilə qədər çoxmənzilli binaların inşası ilə bağlı sərəncamları yerli icra hakimiyyətləri verirdi ki, 2018-ci ildən sonra Dövlət Şəhərsalma və Arxitektura Komitəsi yarandı və tikinti ilə

İcra başçılarına Bakıda bina tikmək qadağası

Onların himayədarlığı ilə paytaxtda bu qədər çoxmənzilli yaşayış binaları plansız şəkildə tikilib

bağlı, xüsusən də çoxmənzilli yaşayış binalarına dair bütün sərəncam hüquqları bu komitə tərəfindən təsdiqlənir. Zamanında tikilmiş pərakəndə şəkildə çoxmənzilli yaşayış binaları artıq yeni Baş Planın qurulmasına ciddi şəkildə problemlər yaradır və sıxlıq əmələ gəlir ki, bu da həmçinin insan sıxlığı ilə bərabər, avtomobillərin də hərəkətində ciddi problemlər yaradır. Tikinti işlərini həyata keçirən insanların böyük bir hissəsi vəzifəli şəxslər

olub ki, onların himayədarlığı ilə Bakı şəhərində bu qədər pərakəndə çoxmənzilli yaşayış binaları plansız şəkildə tikilib".

Ekspert qeyd edir ki, əksər hallarda hansısa tikinti sahəsinə görünməyən tərəf olur. Görünən tərəf sıradan bir şəxs, yəni icraçı direktor qismində görünür. İstər icra hakimiyyətləri, istərsə də digər böyük vəzifəli şəxslər adətən tikintilərlə bağlı bu cür addımlar atırlar. Tikintini maliyyələşdirən, yaxud digər icazələ-

rin alınması həmin şəxslərin özləri tərəfindən aparılırsa da, görünən tərəflər tam başqadır. Hazırda vəzifəli şəxsin böyük biznes fəaliyyəti ilə məşğul olması qanunvericilikdə qadağan olunduğu üçün onlar istər tikinti, istərsə də digər sahələrdə də görünməyən tərəf kimi çıxış edirlər. Təbii ki, gələcəkdə də bu cür hallar baş verə bilər, çünki həmin şəxslər rəsmi olaraq həmin şirkətlərdə görünməzlər, həmin şirkətləri yalnız və yalnız maliyyələşdirən və kənar-

dan idarə edən şəxslərdir.

Ölkəmizdə tikinti ilə bağlı peşəkar şirkətlər mövcuddur və həmin peşəkar şirkətlər bu gün də fəaliyyət göstərirlər, lakin onların daha sürətlə quruculuq işlərində rollarının olması üçün xüsusən də tikinti şirkətlərinə müəyyən güzəştlər tətbiq olunmalıdır. Çünki Bakı şəhərinin Baş Planı təsdiq olunub və 2040-cı ilə qədər paytaxt Baş Planda əks olunan formada olmalıdır. Təbii ki, həmin söküntü və tikinti işləri, xüsusən də köhnə yaşayış məntəqələrinin sökülməsi və yenidən tikilməsi daha çox özəl sektor tərəfindən həyata keçirilir. Özəl sektorun bu işi daha sürətlə apara bilməsi üçün müvafiq sahəyə ciddi şəkildə dəstək olunması tələb olunur. Əks halda, paytaxtda mövcud olan yüzlərlə, hətta minlərlə istismar müddətini başa vurmuş binanın gələcəkdə sökülməsi gecikərsə, zəlzələ, sürüşmə və təbii fəlakət baş verəndə artıq paytaxt şəhərində çox sayda çoxmənzilli binaların uçub dağılması qaçılmaz ola bilər".

□ **Afaq MİRƏYİQ, "Yeni Müsavat"**

Məlum olduğu kimi, ABŞ-ın NASA Kosmik Agentliyinə məxsus Landsat 8 və 9 kosmik gəmisi 2022-ci ilin noyabr ayından 2024-cü ilin dekabr ayınadək Xəzər dənizinin sahil zolağında tədqiqatlar aparıb və bununla da "xəyali" adanın kəşfinə kömək edib. Onun Azərbaycanın şərq sahillərindən 25 kilometr uzaqda yerləşdiyi məlum olub.

Alimlər tərəfindən "Görünməz Ada", yaxud "Kabus" adlandırılan bu ada 2023-cü ilin əvvəlində baş vermiş Kumani palçıq vulkanının həddindən artıq püskürməsindən sonra Xəzər dənizinin sularında yaranıb. 2024-cü ilin sonuna qədər demək olar ki, tamamilə bulanıqlaşmış, gözəndən itib.

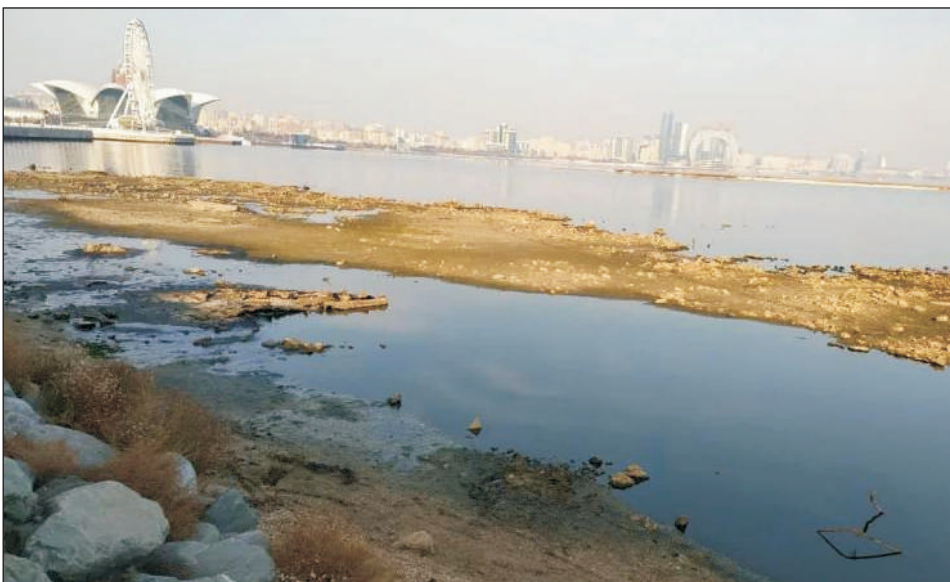
İnternetdə bu ada "xəyali ada" adlanır, çünki o, qədim nağıllarda və dəniz quldurları haqqında əfsanələrdəki məşhur adalar kimi dəniz sularında yoxa çıxıb.

Tədqiqatçılar azı bir neçə dəfə Kumani palçıq vulkanının kifayət qədər güclü püskürmələrini qeydə alıblar, bu zaman oxşar müvəqqəti adalar yaranıb. İlk rəsmi qeydə alınmış püskürmə 1861-ci ildə baş verib.

Sonra Kumaninin səkkiz

Xəzərdə üzə çıxan "kabus adaları"nın sirri

Coğrafiya İnstitutunun şöbə müdiri: "Neftçala rayonundakı Bankə qəsəbəsi də vaxtilə suyun altında olub"

püskürməsi qeydə alınıb ki, partlayışlar nəticəsində iki gündən çox olmayan və müxtəlif ölçülü müvəqqəti adalar yaranıb.

Bu günə qədər ən güclü püskürmə 1950-ci ildə qeydə alınıb. Bu hadisə nəticəsində 700 metr eni və altı metr hündürlüyü olan müvəqqəti ada

yaranıb.

Modern.az-a danışan AMEA akademik H.Ə.Əliyev adına Coğrafiya İnstitutunun Xəzər dənizi sahilləri və

dibinin geomorfologiyası şöbəsinin müdiri, coğrafiya üzrə elmlər doktoru Əmir Əliyev bildirib ki, belə hadisələrə Xəzər dənizində rast gəlinməsi birinci dəfə deyil:

"Ümumiyyətlə, Xəzərdə Abşeron arxipelaqında yerləşən kiçik adaların hamısı vulkanik mənşəlidir. Həmin adalar ərazidə baş verən vulkanik proseslər nəticəsində yaranıb. Bildiyimiz kimi, Azərbaycanın həmin ərazisi palçıq vulkanlarına görə dünyada birincidir. Orada belə hadisələr mütləq olaraq olur".

Müsaibimizin sözlərinə görə, dənizin altından qalxmış torpaq parçası bankə adlanır: "Elə Neftçala rayonundakı Bankə qəsəbəsinin adı da buradan gəlir. Həmin qəsəbə də vaxtilə suyun altında olub. Dəniz səviyyəsi-

nin çəkilməsi nəticəsində bu torpaq parçası üzə çıxıb. 2000-ci illərdə dedilər ki, Buzovnadada əmələ gəlib. Biz 2 gün gecikdik, gedəndə artıq dedilər ki, ada çəkilib. Bunlar dənizin qırağında yeraltı zəlzələlər baş verən zaman gələn proseslərin nəticələridir. Ortaya çıxan adaların nə qədər müddət su üzərində qalması isə dəqiq olmur. Xüsusilə kosmosdan bu proses müşahidə edilə bilər. Xəzər dənizinin 1995-ci ildən bu günə qədər səviyyəsi təxminən 2.4 metr aşağı düşüb. Ona görə də Xəzərin dibində olan relyef müxtəlifliyi üzə müşahidə olunur. Bu hadisələr bəzən təhlükə də yarada bilər. 2 il əvvəl bənzəri bir hadisə zamanı qaz püskürməsi nəticəsində yanğın baş vermişdi".

□ **"Yeni Müsavat"**

NATO ölkələri qorxu və həyəcan içindədir - baş katib Baltik dənizinə xüsusi missiya göndərəcəyini açıqladı

NATO-nun baş katibi Mark Rutte çərşənbə axşamı bildirib ki, təşkilat Baltik dənizi regionunda sualtı kabelləri qorumaq üçün yeni missiyaya başlayır.

"AzPolitika" xəbər verir ki, Rutte bu barədə NATO üzvü olan 8 Baltikyanı ölkə liderinin Helsinkidə keçirilən görüşündə bildirib.

Onun sözlərinə görə, missiya "Baltik keşikçisi" adlanacaq. "Bu, bir sıra aktivləri, o cümlədən frəqatların və dəniz patrul təyyarələrinin istifadəsini əhatə edəcək və bu, Baltikyanı ölkələrdə sayıqlığımızı artıracaq", - Mark Rutte jurnalistlərlə söhbətində deyib. O, həmçinin "inkışaf etmiş müşahidəni və çəkirdirməni təmin etmək üçün" kiçik bir dəniz pilotsuz təyyarələri donanmasının yerləşdirilməsi planlarının olduğunu söyləyib.

NATO liderlərinin Finlandiya paytaxtında görüşündən əvvəl Baltikyanı ölkələrdə Rusiyanın regionda mümkün təhlükəli fəaliyyətləri ilə bağlı narahatlığı artıran insidentlər baş verib.

"Associated Press" xəbər verir ki, baş katib Rutte Helsinkidə avropalı siyasətçilərlə görüşərkən, Polşa dövlət televiziyası TVP xəbər verib ki, Rusiyanın "kölgə donanması"na aid gəmi Norveçdən Polşaya gedən qaz kəmərinin ətrafında dövrə vurub.

Bir gün əvvəl Avropa Parlamentində çıxış edən Mark Rutte demişdi ki, Aİ ölkələri müdafiə xərclərini ÜDM-in 2%-dən əhəmiyyətli dərəcədə artırmalıdır, əks halda, 4-5 ildən sonra avropalılar "rus dili kurslarına yazılmalı və ya Yeni Zelandiyaya getməli olacaqlar. "Biz indi təhlükəsizlik, lakin dörd və ya beş ildən sonra vəziyyət dəyişə bilər", - Rutte vurğulayıb. O, Avropadakı təhlükəsizlik vəziyyətindən dərin narahat olduğunu bildirib.

Çərşənbə axşamı NATO Baltik ölkələrinin liderlərinin görüşü üçün Helsinkidə olan Almaniya kansleri Olaf Şolts maraqlı açıqlamalar verib. Kansler bildirib ki, Rusiyanın "kölgə donanması" və sualtı kabellərin zədələnməsi ilə bağlı narahatlıqlar fonunda alman donanması Baltikyanı infrastrukturunu qorumaq üçün gəmilər ayracaq. Şoltsun sözlərinə görə, Almaniya artan təhlükəni nəzərə alaraq öz resurslarından istifadə etməyə hazırdır.

Bundan əvvəl məlum olmuşdu ki, NATO Baltikyanı ölkələrdə mövcudluğunu əhəmiyyətli dərəcədə genişləndirmək niyyətindədir və 10-a yaxın gəminin iştirak edəcəyi müşahidə missiyasına başlayır. Şimali Atlantika Alyansının iki yeni üzvü olan Finlandiya və İsveç də missiyanı gəmiləri ilə təmin etməyə hazır olduqlarını açıqladılar.

Rusiyanın "kölgə donanması" dedikdə, Rusiyanın Ukraynaya hərbi müdaxiləsinə görə ona qarşı tətbiq etdiyi sanksiyalara baxmayaraq, neft və digər malların ixracı üçün istifadə etdiyi, çox vaxt köhnə və pis vəziyyətdə olan, qeyri-şəffaf mülkiyyət strukturlarına malik tankerlər və digər yük gəmiləri nəzərdə tutulur.

İran Xarici İşlər Nazirliyinin sözcüsü İsmayıl Bəqayı ölkəsinin Milli Təhlükəsizlik Şurasının katibi Əli Əkbər Əhmədiyinin Azərbaycan və Ermənistan səfərləri barədə açıqlama verib.

"Cənubi Qafqazın təhlükəsizliyi bizim üçün çox önəmlidir. Təhlükəsizlik və sabitlik xarici müdaxilələrdən uzaq, region ölkələri tərəfindən təmin edilməlidir. Bu səfər iki ölkə ilə münasibətləri gücləndirmək, regionda sülhün qorunması və möhkəmləndirilməsinə yönəlmiş proseslərin, o cümlədən 3+3 formatında davam etdirilməsini təmin etmək məqsədi daşıyırdı", - İranlı diplomat bildirib. Bəqayının sözlərinə görə, Tehran bütün imkanları ilə bu prosesi dəstəkləməyə hazırdır.

Milli Məclisin deputatı, Ana Vətən Partiyasının sədr müavini Günay Ağamalı İranın artıq "ağıllandığını" düşünür: "Azərbaycan, Gürcüstan, Ermənistan, Türkiyə, İran və Rusiyadan ibarət altılıq və yaxud 3+3 formatı, 44 günlük Vətən müharibəsindən sonra cənab Prezident İlham Əliyev tərəfindən irəli sürülən və region dövlətləri ilə geosiyasi dialoqu təşviq etmək məqsədilə yaradılmış platformadır. 3+3 formatının reallaşması regionda sülh və sabitliyə mühüm töhfələr verəcək. Lakin proseslərin başladığı dövrdə İranın Azərbaycana qarşı sərgilədiyi qərəzli və düşmən mövqeyi, bununla yanaşı, Gürcüstanın Cənubi Osetiya və Abxaziya münakaşəsinə əsasən Rusiya ilə hər hansı bir platformada iş-tirak etməyə müsbət yanaşmaması 3+3 formatında əməkdaşlığın baş tutmasına imkan verməmişdi. İndi isə tamamilə fərqli situasiya yaranıb. Rəsmi Tehran platforma çərçivəsində əlaqələrin inkişaf etdirilməsində maraqlı olduğunu bildirir. Cənub qonşumuz Yaxın Şərqdə baş verən hərbi-siyasi proseslər və sanksiyalar fonunda üzləşdiyi iqtisadi çətinliklərdən çıxış yolu axtarışındadır. Onlar artıq başa düşürlər ki, Azərbaycanın irəli sürdüyü şəxələndirilmiş ticari-iqtisadi layihələr, xüsusilə Zəngəzur dəhlizi bölgənin inkişafını stimullaşdıracaq".

AĞ Partiya başqanının müşaviri, siyasi şərhçi Azər Hüseynov dedi ki, Azərbaycan regional problemlərinin nizamlanmasında çoxsaylı imkanlara malikdir, bu imkanları üç əsas sahədə - hərbi, iqtisadi və siyasi baxımdan təhlil edərək daha dərinlən anlamalıdır: "Azərbaycan hərbi sahədə güclü bir orduya və müasir silahlanmaya sahibdir. Eyni zamanda Azərbaycan öz hərbi gücünü, xüsusilə Qarabağ müharibəsindən sonra gücləndirib. Bu, ölkənin regional təhlükəsizlik məsələlərində mühüm rol oynamasını təmin edir. Həmçinin Azərbaycan NATO ilə əlaqələrini inkişaf

İran generalının Bakıya səfərinin məqsədi bilindi - 3+3 formatı...

Cənub qonşumuz Yaxın Şərqdə baş verən hərbi-siyasi proseslər və sanksiyalar fonunda üzləşdiyi iqtisadi çətinliklərdən çıxış yolu axtarışındadır

etdirməklə beynəlxalq müdafiə sistemə inteqrasiya etmiş və beləliklə regional sabitlikdə daha böyük təsir gücünə malikdir. Azərbaycan zəngin enerji ehtiyatlarına, xüsusilə neft və qaz sahələrindəki sərvətlərə sahibdir. Bu resurslar yalnız ölkənin daxili iqtisadi inkişafını təmin etmək üçün deyil, həm də regional sabitlik və iqtisadi inteqrasiya baxımından böyük əhəmiyyət kəsb edir.

Region ölkələrinin birgə hərəkət etməsi Cənubi Qafqazda sabitlik və inkişaf üçün əsas şərtlərdən biridir. Bu fikir, xüsusilə Azərbaycanın 3+3 əməkdaşlıq formatı təşəbbüsü ilə daha da aydın görünür. Bu format Gürcüstan və Azərbaycanın, ermənilər özlərini yaxşı aparsa, Ermənistanın da Rusiya, Türkiyə və İranla əməkdaşlığını nəzərdə tutur".

Siyasi şərhçi fikirlərini bu cür davam etdirdi: "İranın 3+3 formatına önəm verməsinin əsas səbəbləri Cənubi Qafqaz regionunda özünün maraqlarına cavab verəcək təhlükəsizliyin və sabitliyin təmin edilməsinə yönəlib. İran üçün əsas prioritetlərdən biri Cənubi Qafqaz regionundakı ABŞ və Avropanın özünə təhdid bildiyi təsirlərinin məhdudlaşdırılmasıdır. Xüsusilə ABŞ prezidenti Donald Trampın hakimiyyətə gəlməsi sonrasına sətərsiz sanksiyalara məruz qala biləcəyi İran qonşu ölkələrlə münasibətləri normallaşdırmağı zəruri edir. Bu kontekstdə Azərbaycanla daha sıx əlaqələrin qurulması İran üçün strateji əhəmiyyət kəsb edir.

Əslində İran üçün Azərbaycanla əməkdaşlıq onun

mövcudluğunu qorumaq üçün lazımdır. Buna görə İranın mərkəzi hakimiyyət orqanları diqqət etməlidir ki, regionlarında və müəyyən məclislərdə Azərbaycan dövləti və onun atributlarına hörmət edilsin. Azərbaycanın dövlət ləyaqətinin qorunması İranın öz maraqları daxilində olmalıdır. Çünki İranın beynəlxalq diplomatik imkanları o qədər geniş deyil ki, Azərbaycana qarşı kimə orada artıq-əskik danışsın. Ən başlıcası isə dövlət etikasına riayət etməlidirlər.

İranın Azərbaycanla əməkdaşlığa böyük ehtiyacının olması bir neçə strateji və iqtisadi səbəblə əlaqədardır. Bu ehtiyacın əsas səbəblərini aşağıdakı şəkildə açıqlaya bilərik. İran müxtəlif beynəlxalq sanksiyalar və iqtisadi təzyiqlər səbəbilə iqtisadi inkişafını sürətləndirə bilməyib. Bu halda qonşu və etibarlı ticarət tərəfdaşı olan Azərbaycanla iqtisadi əməkdaşlıq İranın iqtisadi mövqeyini qorumaq üçün mühüm bir yoldur. İran enerji sektoru, xüsusilə qaz və neft sahəsində böyük potensiala sahib olsa da, ölkə beynəlxalq bazarlarda öz məhsullarını daha sərbəst şəkildə sata bilməkdə çətinlik çəkir. Azərbaycan isə Cənubi Qafqazın enerji mərkəzi olaraq, həm regional, həm də beynəlxalq enerji layihələrində mühüm rol oynaya bilər. Azərbaycan həm Rusiya, həm də Türkiyə ilə strateji nəqliyyat əlaqələrinə sahibdir. Bu, İran üçün Şimali və Cənubi Avropaya, habelə Orta Asiya ölkələrinə daha asan tranzit keçidini təmin edir. İran, Azərbaycan vasitəsilə beynəlxalq nəqliyyat dəhlizlərindən faydalana bilər. Həm-

çinin Xəzər dənizindəki nəqliyyat imkanları bu iki ölkə arasında daha da gücləndirilə bilər.

Azərbaycan da 3+3 formatını region ölkələri arasında iqtisadi əməkdaşlığı artırmaq və infrastruktur layihələrini genişləndirmək üçün bir platforma kimi görür. Xüsusilə nəqliyyat dəhlizlərinin inkişaf etdirilməsi və enerji resurslarının ixracı kimi məsələlərdə Gürcüstan 3+3 formatına ehtiyatla yanaşır, lakin tamamilə kənarda qalmaq istəmir. Ölkənin xarici işlər naziri Bakıya etdiyi son səfərində Azərbaycanla münasibətlərin və regional sabitliyin əhəmiyyətini vurğulayıb. Gürcüstan bu yanaşma ilə həm neytrallığını qorumağa, həm də Azərbaycan və Türkiyə ilə əlaqələrini gücləndirməyə çalışır.

İranın 3+3 formatına xüsusi önəm verməsi onun Cənubi Qafqaz regionunda daha güclü rol oynamaq istəyini əks etdirir. Tehran həm özünə təhdid bildiyi təsirləri məhdudlaşdırmağı, həm də region ölkələri ilə iqtisadi və siyasi əməkdaşlığı dərinləşdirməyi istədiyini ifadə edir. Bu format İran üçün həm siyasi, həm də iqtisadi baxımdan əhəmiyyətlidir.

Bəs İran nə üçün indi bu məsələni yenə gündəmə gətirir? Çünki Suriyada və Yaxın Şərqdə əvvəlki mövqelərini itirib. Tramp hakimiyyətinin onun növbəti hədəf kimi alacağını düşünür. Hesab edirik ki, İran Azərbaycanla xüsusilə düzgün münasibət qurmağa çalışmalıdır. Ermənilər və ya digər keçici müttəfiqlərinin belasını dəfələrlə görməyibdirmi?"

□ **Cavansir ABBASLI,**
"Yeni Müsavat"

Prezident İlham Əliyevin yerli televiziya kanallarına müsahibəsində “Zəngəzur dəhlizi açılmalıdır və açılacaqdır. Ermənistanda bunu nə qədər tez başa düşsələr, o qədər yaxşıdır” deməsi Rusiya mediasında da ciddi müzakirə mövzusu olub. Rusiya mediasında bu barədə yazılarda Ermənistanı Azərbaycanla qorxutmaq cəhdləri daha qabarıq nəzərə çarpır.

Xüsusilə Ermənistanın Avropa Birliyinə üzvlük qərarından sonra İrəvanı qorxutmaq cəhdləri artıb. Şərqsünas, publisist, “Şərq qapısı” Telegram kanalının müəllifi Andrey Ontikov isə “İzvestiya”ya diqqəti Tehranın Zəngəzurla bağlı mövqeyinə yönəldib. Ekspert bu kontekstdə Prezident İlham Əliyevin məlum müsahibəsində əminliklə Zəngəzur dəhlizinin açılacağı fikrinə diqqət çəkib. “İrəvan Tehranın əsas tərəfdaşdır,

Zəngəzur dəhlizində təxribat planlar

Bəzi güclər regional münaqişə yaratmaq üçün cəhdlər edir; Azərbaycan Zəngəzur dəhlizinin hərbi deyil, siyasi-diplomatik həllində maraqlıdır

cümlədən İrana qarşı sanksiyalar, Yaxın Şərqdə İrana vurulan zərbə, əlavə fəsadlar yaradacaq. Lakin sakit oturub vəziyyətin öz-özünə həll olunacağına ümid etmək olmaz”. Beqlaryan onu da bildirib ki, Zəngəzur dəhlizi məsələsində çoxlu oyunçu və benefisiarları var. “İran da bu danışıqlarda tərəf olmaq istəyir. Amma kənarlaşdırma o deməkdir ki, bundan sonra Tehran faktla üzleşməli olacaqdır”.

Sosial Tədqiqatlar Mərkəzinin icraçı direktoru Sahib Məmmədov “Yeni Müsavat”a açıqlamasında iddiaların əsassızlığını konkret arqumentlərlə əsaslandırdı: “Prezident İlham Əliyev ilk dəfə deyil ki, bu fikirləri səsləndirir. Yəni o, Zəngəzur dəhlizinin açılacağı barədə əvvəllər də dəfələrlə fikir bildirib. Bu baxımdan Rusiya mediasının yazdığına ciddi əsası yoxdur. Azərbaycan bu məsələdə milli maraqlarından çıxış edir. Bey-

tifaqında vahid sərhəd, o cümlədən vahid gömrük sərhədi mövcuddur və bu üzvlük üçün vacib olan şərtir. Ermənistanın isə heç yunan Kipri kimi su sərhədi bağlantısı da mövcud deyil. Gürcüstanın Avropa İttifaqına üzv olması bir qədər də dumanlı göründüyü üçün gələcəkdə vahid sərhədin olması mümkünsüz görünür. Məncə, bunu Avropa İttifaqında da, elə Ermənistanın özündə də yaxşı bilirlər. Sadəcə, indi bir-birindən bəhrələnilər”.

“Lavrovun adından saxta məktub siyasi sifarişdir” - Rusiya XİN

Rusiyanın xarici işlər naziri Sergey Lavrovun Azərbaycanın xarici işlər naziri Ceyhun Bayramova yazdığı iddia edilən saxta məktub siyasi sifarişdir və “Azərbaycan Hava Yolları”na məxsus sərnəşin təyyarəsinin qəzaya uğraması ilə bağlı spekulasiya etmək cəhdidir.

Bu barədə Rusiyanın Xarici İşlər Nazirliyi bildirib.

“İnternetdə Rusiyanın xarici işlər naziri Sergey Lavrovdan Azərbaycan xarici işlər naziri Ceyhun Bayramova ingilis dilində yazılmış saxta məktub yayılır. Bu məktubda deyilir ki, ölkəmiz Rusiyanın hava məkanından təhlükəsiz istifadəyə zəmanət verə bilməz. Bu, kobud saxtakarlıqdır. Bu, emosional reaksiyaya səbəb olmaq üçün nəzərdə tutulmuş primitiv saxtakarlığın nümunəsidir.

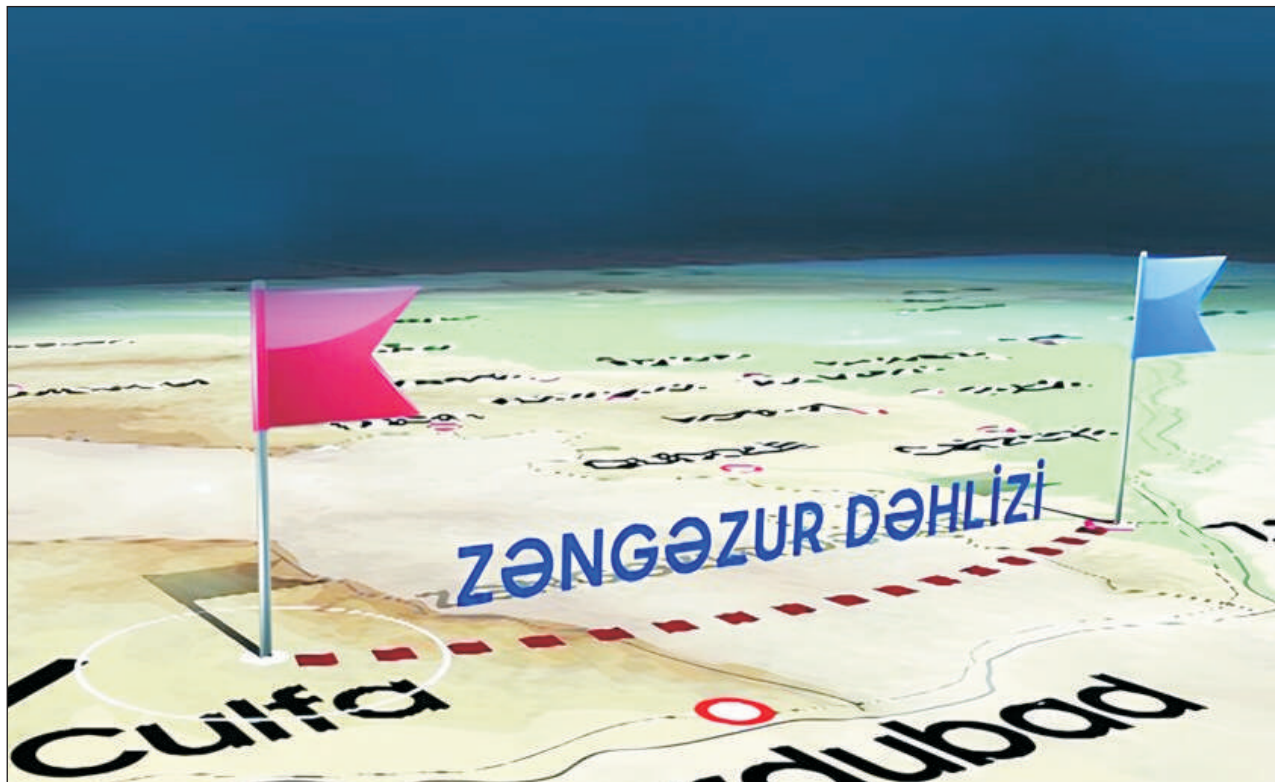
Aydındır ki, bu cür qərəzli dezinformasiyanın arxasında siyasi sifariş və dekabrın 25-də Qazaxıstanın Aktau şəhəri yaxınlığında “Azərbaycan Hava Yolları” QSC-nin sərnəşin təyyarəsinin qəzaya uğraması mövzusu ətrafında spekulasiya etmək cəhdi dayanır.

Xatırladaq ki, təyyarə qəzasının səbəbləri ilə bağlı müvafiq qurumlar tərəfindən araşdırma aparılır.

Dekabrın 28-də Lavrov və Bayramov arasında telefon danışığı baş tutub və nazirlər Rusiya və Azərbaycan prezidentlərinin bu faciəli hadisənin hərtərəfli araşdırılmasının təmin edilməsinin zəruriliyi barədə razılıqlarını təsdiq ediblər.

Saxta məlumatlara etibar etməməyi tövsiyə edirik. Rusiya Xarici İşlər Nazirliyinin rəsmi materialları və bəyanatları, Lavrovun çıxışlarının stenogramları Rusiya Xarici İşlər Nazirliyinin rəsmi saytında və sosial şəbəkələrdəki hesablarında yerləşdirilir”, - deyərək Rusiya XİN bildirib.

E.PASASOY
“Yeni Müsavat”

Qafqazda mühüm dayağıdır. Əgər Azərbaycan İrəvana qarşı yeni hərbi əməliyyata başlasa, Zəngəzur dəhlizini bağlasa və bununla da Ermənistanı İranla birbaşa quru əlaqəsindən məhrum etsə, bu, bütövlükdə İslam Respublikasının və indiki halda onun regiondakı mövqelərinə növbəti güclü zərbə olar”, - deyərək ekspert bildirib.

Zəngəzur dəhlizini özünün “qırmızı xətti” hesab edən və bu dəhlizin açılmasına qarşı çıxan İranın Suriya devrimində yaşadığı şok Tehranın mövqeyində hər hansı ciddi dəyişiklik etməyib.

“Hadisələrin gedişatını nəzərə alsaq, 90 faizlik ehtimalla Azərbaycanın Ermənistanla qarşı müharibə aparaçağını gözləmək lazımdır. Bu, zaman məsələsidir”. Bu iddia ilə isə İran parlamentinin keçmiş deputatı Robert Beqlaryan çıxış edib. O deyib ki, hazırda dünya ictimaiyyəti Ermənistanın taleyi ilə o qədər də maraqlanmır. Onun sözlərinə görə, İran və Ermənistan bir-birinə qarşı siyasətlərini aydınlaşdırmalıdır. “İrəvanın ciddi narahatlığını başa düşmək olar. O

Göründüyü ki, Azərbaycanın Naxçıvan bölgəsi ilə sərbəst əlaqəsini təmin etməsinə maneə yaradan qüvvələr yenidən fəallaşmış. 2020-ci ilin 10 noyabr bəyannaməsinin sonuncu bəndinin icrası artıq beşinci ildir ki, Ermənistanın günahı ucubatından reallaşmır. Belə olduğu halda cürbəcür təxribatçı informasiyalar dövrüyəyə buraxılır. “Vzqlyad” nəşri “Bakının öz kiçik Kanadası var (yaranıb)” başlıqlı təhlil yazısında iddia edib ki, Azərbaycan regionda və dünyada “ümumi çaşqınlıq şəraitində” Zəngəzuru əldə edə bilər. “Azərbaycanın son illərdə əldə etdiyi hərbi uğurları və Ermənistanın milli müdafiə sahəsində aşkar uğursuzluğu fonunda bu cür yanaşma olduqca təsiredici görünür”, - deyərək məqalədə bildirilib. Beləliklə, bəzi güclər Zəngəzur dəhlizindən regional münaqişə yaratmaq üçün cəhdlər edirlər. Azərbaycan isə Zəngəzur dəhlizinin hərbi deyil, siyasi-diplomatik həllində maraqlıdır. Ölkəmizdəki ekspertlərin isə məsələyə fərqli yanaşmaları var.

nəxalq praktikada bir dövlət öz anklav ərazisinə, yaxud bir neçə hissədən olan ərazilərinə nəqliyyat keçidini təmin etmək üçün başqa dövlətin ərazisindən istifadə edir. Bu halda dövlətin yükləri, sərnəşlər və nəqliyyat vasitələri yoxlanılmadan keçir və yolun sahibinə, yaxud istismar edən operatora yol haqqı ödəyir. Əvvəl-axır bu dəhliz mütləq açılmalıdır. Əlbəttə, sülh danışıqlarının nəticəsi olarsa və silah müqaviləsi bağlanarsa, o zaman bu nəqliyyat dəhlizinin açılmasından Ermənistan kifayət qədər bəhrələnəcək. Əgər Ermənistanın “başı öz əlində olsaydı”, o zaman bəlkə də məsələ artıq həllini tapmışdı”. **O ki qaldı Ermənistan-Avropa İttifaqı əməkdaşlığına, S.Məmmədov qeyd etdi ki, şəxsən o, bu məsələnin perspektivinə inanmır:** “Yeni Ermənistanın yaxın illərdə Avropa İttifaqına üzv olması mümkün olmayacaq. Hansısa viza asanlaşdırması və ya vizasız gediş-gəliş mümkün ola bilər. Daha hansısa integrasiya prosesləri baş verə bilər. Amma bu prosesin dərinləşməsinə maneə olan çoxsaylı amillər var. Avropa İt-

S.Məmmədov qeyd etdi ki, Azərbaycan məsələləri diplomatik və danışıqlar yolu ilə həll etmək istəyir: “Sərhədlərin delimitasiyası və demarkasiyası, Zəngəzur nəqliyyat dəhlizinin işə salınması, Ermənistanla davamlı sülhün təmin edilməsi istiqamətində Azərbaycan səylərini davam etdirir. Ermənistan isə hər vaxtla prosesi uzadırdı və paralel olaraq silahlanır, Azərbaycana qarşı informasiya və beynəlxalq hüquq müstəvisində davanı davam etdirir”.

Siyasi şərhçi Məhəmməd Əsədullazadə isə bildirdi ki, Ermənistan Zəngəzur dəhlizinin açılması perspektivini anlayır: “Geosiyasi proseslər məhz bu dəhlizin açılmasını ehtiva edir. Prezident İlham Əliyev Zəngəzur dəhlizinin açılması ilə bağlı İrəvana çox ciddi mesajlar verdi. Bundan sonra Ermənistan tərəfi Zəngəzur dəhlizinə yalnız Ermənistanın nəzarət edəcəyi bəyanatını verdi. Göründüyü kimi, rəsmi İrəvan da dəhlizin açılmasını qəbul etmək məcburiyyətindədir. Rusiya tərəfi dəhlizə nəzarət etməyə çalışır. Bunun üçün 10 noyabr birgə bə-

yannaməsini gündəmə gətirir. Rusiya da görür ki, Ermənistan prinsipçə, dəhlizin açılmasına razıdır. Amma dəhlizə nəzarəti Rusiyaya vermək istəmir. Rusiya Ermənistanı Azərbaycanla təhdid etməyinə gəldikdə, ümumiyyətlə, rəsmi Bakının dəhlizlə bağlı mövqeyi aydındır və bu, yalnız danışıqlarla açılacaqdır”.

M.Əsədullazadə də əminliklə bildirdi ki, Azərbaycanın Ermənistanla hücum etmək niyyəti yoxdur: “Rusiya və İran bu tezisləri ortaya atmaqla regionda etimadsızlıq yaratmaq və sülhə maneə olmaq istəyirlər. Həmçinin niyyət dəhlizin açılmasının qarşısını almaqdır. Amma bu, mümkün olmayacaq. Regional şərtlər dəyişib və Türkiyə də prosesdə aktivdir. Məhz Ankara dəhlizin açılması ilə bağlı Ermənistanla ciddi mesajlar verib. Bundan sonra iki ölkə arasında sərhədlər açıla bilər. İran tərəfi dəhlizlə

bağlı Türkiyə ilə danışıqlar aparır. Tehranın Yaxın Şərq siyasəti iflas olduğu üçün Cənubi Qafqaz siyasəti də eyni aqibətlə üzleşib. Tehran bilir ki, prosesdə Türkiyə varsa, dəhliz açılacaqdır”.

Ekspert qeyd etdi ki, İran prezidentinin Moskvaya səfərində Vladimir Putinlə Zəngəzur dəhlizinin açılması perspektivləri əsas müzakirə predmeti ola bilər: “Tehran və Moskva Cənubi Qafqazda dəhlizlə bağlı ortaq mövqədən çıxış edəcək. Əgər Ermənistan nəzarəti Moskvaya vermirsə, Moskva onun açılmasına qarşı olacaq. Bu istiqamətdə Tehran Moskvadan dəstək almağa çalışacaq. Ermənistan da məhz Rusiya və İranla münasibətləri gərgin olduqdan sonra Zəngəzur dəhlizini açmaqla tam şəkildə blokadan çıxmağa çalışacaq”.

E.PASASOY
“Yeni Müsavat”

Dövlət sifarişli ilə istehsal edilən filmlərin müəlliflərinə ödənilən müəllif qonorarlarının və haqlarının minimum miqdarı və verilməsi qaydalarına dəyişiklik edilib.

Nazirlər Kabinetinin 1997-ci il 2 may tarixli 38 nömrəli Qərarına 10 nömrəli əlavə - "Dövlət sifarişli ilə istehsal edilən kinofilmlərin yaradıcılarına ödənilən müəllif qonorarlarının və sair ödənilən haqların miqdarı və verilməsi Qaydaları" Mədəniyyət Nazirliyi tərəfindən yeni redaksiyada hazırlanıb və Nazirlər Kabinetinin müvafiq qərarı ilə təsdiq edilib.

Hökumətin film kimi qərarı - onlara bu qədər pul veriləcək

Şeyx Əbdül: "Sovet dövründə kinofilmlər keyfiyyətinə və səviyyəsinə görə kateqoriyalara bölünürdü, indi isə..."

Qeyd edək ki, filmlərin yaradıcılarına ödənilməli olan minimum müəllif qonorarlarının, quruluş haqlarının və digər haqların miqdarının denominasiyadan sonrakı məbləğlərə uyğunlaşdırılması zamanı istehsal olunan audiovizual əsərlərin diversifikasiyası şəraitində fərqli təcrübə və biliklər, mədəniyyət sahəsindəki nailiyyətlər, peşəkarlıq və yaradılacaq əsərlərin mürəkkəbliyi əsas götürüləcək. Bundan əlavə, müəlliflərin ədalətli mükafatlandırılması, müəllif qonorarlarının və digər haqların ödənilməsi ilə bağlı yaranan münasibətlərin müasir tələblərə uyğun şəkildə tənzimlənməsi həyata keçiriləcək.

Bəs yeni qərarın əhəmiyyəti nədən ibarətdir?

Mütəxəssislər qeyd edir ki, yeni qərar müəlliflərin ədalətli mükafatlandırılmasını təmin etməyi hədəfləyir. Bu, yaradıcı şəxslərin zəhmətinin düzgün qiymətləndirilməsi və onların əməklərinin qarşılığını alması baxımından əhəmiyyətlidir. Ədalətli qonorar sistemi yaradıcıların motivasiyasını artıraraq daha keyfiyyətli əsərlərin ortaya çıxmasına təkan verir.

Həmçinin müəllif qonorarlarının və haqlarının müasir tələblərə uyğunlaşdırılması, kinofilmlərin istehsal prosesində beynəlxalq standartların tətbiqini təmin edir. Bu dəyişikliklər, xüsusilə audiovizual əsərlərin müxtəlifliyini artırmaq və beynəlxalq səviyyədə rəqabət qabiliyyətli məhsullar yaratmaq üçün vacibdir.

Qonorar miqdarının müəyyənəşdirilməsində peşəkarlıq səviyyəsi, yaradılacaq

əsərlərin mürəkkəbliyi və mədəni nailiyyətlər əsas götürülür. Bu, həm yaradıcıların şəxsi inkişafına, həm də mədəniyyət sahəsində peşəkar səviyyənin yüksəlməsinə səbəb olacaq.

Bundan başqa, yeni qaydalar müxtəlif mövzuları, üslubları və təcrübələri əhatə edən audiovizual əsərlərin istehsalına şərait yaradır. Bu, milli kino sənayesinin zənginləşməsi və mədəni irsin daha geniş spektrdə nümayiş etdirilməsi baxımından önəmlidir.

Mövzu ilə bağlı Xalq artisti, aktyor-rejissor Şeyx Əbdül Mahmudov "Yeni Müsavat"a danışır: "Sovet dövründə kinofilmlərin keyfiyyətinə və səviyyəsinə görə kateqoriyalara bölünməsi, o dövrün mədəni siyasətində film istehsalına və yayımına verilən əhəmiyyətin göstəricisi idi. Filmlər birinci, ikinci, üçüncü və dördüncü kateqoriyalara bölünürdü. Bu kateqoriyalar təkcə filmlərin keyfiyyətini deyil, həm də tamaşaçı auditoriyasını müəyyən edirdi. Ən yüksək səviyyəli filmlər birinci kateqoriyaya aid edilirdi. Bu filmlər, adətən, yüksək bədii keyfiyyətləri və milli ideologiyayı təbliğ etməsi ilə seçilirdi. İkinci kateqoriya da kifayət qədər yaxşı səviyyəli hesab olunurdu, lakin birinci ilə müqayisədə müəyyən çatışmazlıqlar olurdu. Üçüncü və dördüncü kateqoriyalara aid edilən filmlər isə adətən daha zəif səviyyəli və geniş auditoriyaya çatmayan əsərlər idi. Tamaşaçı auditoriyası da bu kateqoriyalara uyğun olaraq formalaşırdı. Bəzi filmlər daha çox elitər təbəqəyə xitab edirdi,

yəni onların məzmununu, bədii üslubu və ideyası yalnız müəyyən təbəqə tərəfindən anlaşıla bilirdi. Kütləvi auditoriya üçün nəzərdə tutulan filmlər isə daha sadə məzmunlu və geniş izləyici kütləsinə xitab edən əsərlər olurdu.

Bu gün qəbul edilən yeni qərar, müəllif qonorarlarının minimum miqdarının müəyyən edilməsi və verilmə qaydalarının yenidən tənzimlənməsi, keçmişdən gələn bu təcrübənin müasir dövrün tələblərinə uyğunlaşdırılmasına imkan verir. Müəlliflərin ədalətli qiymətləndirilməsi, filmlərin yaradıcılarına göstərilən dəstəyin artması və onların əməyinin layiqincə dəyərləndirilməsi bu qərarın əsas məqsədlərindəndir.

Bundan başqa, yeni qərar audiovizual əsərlərin keyfiyyətinin yüksəlməsinə və daha çox yaradıcı fərdin milli kino sənayesinə cəlb olunmasına şərait yaradacaq. Keçmişdə olduğu kimi, bu gün də yüksək keyfiyyətli filmlər fərqləndirilərək yaradıcılarına daha yüksək qonorar verilə bilər. Bu, həm də yaradıcı şəxslərin motivasiyasını artıracaq və onların daha mürəkkəb, daha innovativ əsərlər yaratmasına təkan verəcək.

Bu qərar yalnız müəlliflərin mükafatlandırılması ilə məhdudlaşmır, eyni zamanda milli kinonun beynəlxalq arenada daha rəqabətli olmasına şərait yaradır. İstehsal olunan filmlərin keyfiyyətinə uyğun olaraq fərqli yanaşmaların tətbiqi, müxtəlif mövzuların və janrların işıqlandırılması, həm milli, həm də global mədəniyyətin zən-

ginləşməsinə töhfə verəcək.

Beləliklə, keçmişin ənənələrindən bəhrələnenə qəbul edilən bu qərar milli kino sənayesinin inkişafına, yaradıcı şəxslərin rifahına və ümumilikdə mədəni irsin qorunub saxlanılmasına mühüm töhfə verəcək. Bu, təkcə kino sahəsi üçün deyil, həm də mədəniyyət siyasəti üçün strateji əhəmiyyətə malikdir".

Rejissor, prodüser Fehruz Şamiyev isə qeyd edib ki, yeni qərar milli kinomuzda uzun sürən narahatlığı aradan qaldırıb: "Məsələnin kökündə duran problem bu idi ki, dövlət sifarişli ilə istehsal olunan filmlərdə müəlliflərə ödənilən qonorarların maksimal məbləği köhnə qiymətlərlə hesablanırdı. 2006-cı ildə Azərbaycan manatında dəyişiklik oldu və sıfırlar silindikdən sonra yeni manat dövrüyyəyə girdi. Sonradan 2015-ci ildə manat devalvasiyaya uğradı. Amma bununla belə, kino sahəsində müəlliflərə ödənilən qonorarların məbləği ilə bağlı məsələ problem olaraq qalırdı. Bəstəkar, ssenarist, rejissora ayrılan vəsait qanunla indiki bazar qiymətlərinə qətiyyən cavab vermirdi. Bildiyim qədər ilə Maliyyə Nazirliyi bu məsələ ilə bağlı müxtəlif vaxtlarda bu mövzunu gündəmə gətirib, uyğunsuzluğun olduğunu vurğulamışdı. Nazirlər Kabinetinin göstərilən 38 nömrəli edilən düzəliş indi müəlliflərə daha böyük üstünlük verir. Belə ki, düzəliş əsasən artıq minimum məbləğ təsdiq olunub. Bu da o deməkdir ki, istehsalçı ilə müəllif arasında bağlanan müqavilədə qonorar qarşılıqlı razılaşma əsasında istənilən qiymətə ola bilər. Yəni burada konkret hədd yoxdur. Qanunun əvvəlki variantında bu məsələ konkret rəqəmlə göstərilmişdi. İndi isə istehsalçı müqavilə bağlamaqda sərbəstdir və hansı məbləğdə qonorar ödəyəcəyinə özü qərar verir.

Bununla bağlı Azərbaycan Respublikası Mədəniyyət Nazirliyi, Azərbaycan Kino Agentliyi və digər qurumlar müxtəlif vaxtlarda Nazirlər Kabinetinə müraciət etdilər. Düşünürəm ki, dövlət sifarişli filmlərin istehsalında bu məsələ bir çox şübhələri, narahatlığı aradan qaldırdı".

✎ **Xalidə GƏRAY,**
"Yeni Müsavat"

Hökümə Əliyeva haqqında filmi kim çəkəcək?

Azərbaycan Kinematografçılar İttifaqının katibi, Əməkdar incəsənət xadimi, rejissor, ssenarist Ziya Şıxlinski yeni filmin çəkilişlərinə hazırlaşır.

Crossmedia.az ittiqaq istinadən xəbər verir ki, qısametrajlı sənədli film 2024-cü il dekabrın 25-də Aktau şəhərində qəzaya uğrayan Bakı-Qroznı reysini yerinə yetirən "Embraer 190" təyyarəsinin stüardessası Hükümə Əliyevanın həyatından bəhs edəcək.

H.Əliyevaya həsr olunmuş qısametrajlı sənədli filmin çəkilişlərinin yaxın zamanlarda baş tutması planlaşdırılır. Filmin bədii rəhbəri Azərbaycan Kinematografçılar İttifaqının sədri, Xalq artisti Rasim Balayev, ssenari müəllifi, rejissor Ziya Şıxlinski, operatoru ittiqaqın İdarə Heyətinin üzvü, Əməkdar incəsənət xadimi Adil Abbasovdur.

Qeyd edək ki, Azərbaycan Respublikası Prezidenti İlham Əliyevin 29 dekabr 2024-cü il tarixli Sərəncamı ilə Əliyeva Hükümə Cəlil qızı "Azərbaycan Hava Yolları" Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinə məxsus "Embraer 190" tipli sərnişin təyyarəsi Bakı-Qroznı reysini həyata keçirərkən baş vermiş qəza zamanı xidməti vəzifələrinin yerinə yetirilməsində, sərnişinlərin həyatının xilas edilməsində yüksək peşəkarlıq, şücaət və fədakarlıq göstərdiyinə görə ölümündən sonra "Azərbaycanın Milli Qəhrəmanı" adına layiq görülüb.

Dövlət dəstəyi ilə lentə alınmış filmlərə baxış olacaq

Yanvarın 17-də saat 19:00-da Nizami Kino Mərkəzində Mədəniyyət Nazirliyi və Azərbaycan Respublikası Kino Agentliyinin (ARKA) dəstəyi ilə lentə alınmış "Narqız" animasiya, "Tərsinə kölgələr" və "Erkən hissələr" qısametrajlı bədii filmlərinin təqdimatı keçiriləcək.

Hər üç film 2023-cü ildə keçirilən "Dövlət sifarişli ilə istehsal ediləcək film layihələri müsabiqəsi" və 2024-cü ildə keçirilən "Post-prodakşn mərhələsində olan film layihələrinə dəstək müsabiqəsi"ndə qalib gəlmiş ekran əsərləridir.

"Peri Film" MMC tərəfindən istehsal olunmuş "Narqız" filminin rejissoru tamaşaçıların "Tıq-tıq xanım" animasiya filmi ilə yaxşı tanıdığı Məsud Pənahidir. "Rental Azərbaycan" MMC tərəfindən istehsal olunmuş "Erkən hissələr" qısametrajlı bədii filmi 2023-cü ilin sonunda keçirilmiş film müsabiqəsinin qalib işlərindəndir. Ekran işini gənc rejissor Nurlan Həsənlili lentə alıb. Kinotənqidçi, rejissor Hacı Səfərovun "Tərsinə kölgələr" qısametrajlı bədii filmi "Chinar Film" MMC tərəfindən istehsal olunub. Ekran əsəri 2024-cü ildə ARKA tərəfindən keçirilən "Post-prodakşn mərhələsində olan filmlərə dəstək" müsabiqəsində qalib gəlib.

Qeyd edək ki, ötən bir il ərzində Mədəniyyət Nazirliyi və ARKA tərəfindən 40-dan çox film layihəsinə maliyyə ayrılıb. Həmin filmlərin təqdimatı il ərzində davam edəcək.

Ötən ilin ikinci yarısını bir neçə dəfə kəskin qiymət enişləri ilə keçirən neft bazarı 2025-ci ilin əvvəlindən "müsbət" proseslərin təsirindədir. Belə ki, yanvarın ilk həftəsində ABŞ prezidenti Co Bayden Atlantik və Sakit okean sahillərində, eləcə də Meksika körfəzinin şərqində yeni dəniz neft və qaz yataqlarının işlənməsinə qadağa qoydu. Qadağa 2,5 milyon kvadratkilometr əraziyə şamil edilir. Yeni seçilmiş prezident Donald Tramp vəzifə səlahiyyətlərinin icrasına başlayan kimi Baydenin qərarını ləğv edəcəyini açıqlasa da, analitiklər bunun tezliklə reallaşmasının mümkün olmadığı qənaətinə gəlirlər.

Neft bazarı üçün müsbət impuls sayılan ikinci addım da Bayden administrasiyasından gəldi. Yanvarın 10-da ABŞ Maliyyə Nazirliyi Rusiya neftini daşıyan 183 tankeri, həmçinin Rusiyanın neft daşınması, sığortalanması, ixracı ilə bağlı bütün əsas şirkətlərin hamısını sanksiya siyahısına daxil etdi. Ardınca eyni qərarı Böyük Britaniya da qəbul edib. Qara siyahıya salınan tankerlərin 54-ü Rusiyanın əsas daşıyıcısı olan Sovcomflot-undur və şirkət artıq sanksiyaların ona böyük çətinliklər yaradacağını açıqlayıb.

ABŞ və Böyük Britaniyanın bu qərarından sonra məlum olub ki, Hindistan Rusiya neftini daşıyan və ABŞ-ın sanksiyalar tətbiq etdiyi tankerləri öz limanlarına qəbul etməyəcək. Məlumatı "Bloomberg" Hindistanın yüksək rütbəli rəsmisinə istinadən yayıb.

Hindistan rəsmisinin sözlərinə görə, sanksiya siyahısında olan tankerlərin limanlarda boşaldılmasına icazə verilməyəcək. Bu, martın 12-dən əvvəl boşaldılması şərti ilə, 10 yanvara qədər icarəyə götürülmüş gəmilərə şamil edilmir. Beləliklə, sanksiyaların təsiri bir neçə ay ərzində hiss oluna bilər. Qeyd olunur ki, Hindistan bankları xammalın sanksiyaya məruz qalan tədarükçülərdən gəlməməsinə təmin etmək üçün sertifikatlar tələb edəcək. Eyni zamanda Hindistan neft emalı müəssisələri Rusiya neftinə olan endirimi itirmək riski ilə üzləşirlər.

Yüksək səviyyəli Hindistan rəsmisi bildirib ki, ruslar tezliklə xammallarını hindistanlı alıcıya çatdırmağın yollarını tapacaqlar. Yeni Dehlinin özü üçün də məhdudiyyətlər böyük problem olmayacaq. Məsələ burasındadır ki, OPEK ölkələrinin sərbəst buraxılış gücü sutkada 3 milyon bareldir. Bundan əlavə, təşkilatın bir hissəsi olmayan təchizatçılar tələb olunan barelləri asanlıqla əlavə edə bilərlər.

Rəsmi əlavə edib ki, Hindistan neft emalı zavodları artıq Yaxın Şərqdən olan tədarükçülərə yeni müqavilələr üzrə fəal danışıqlar aparır.

Politoloq, Atlas Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri Elxan Şahinoğlunun "Yeni Müsavat"a dediynə görə, Rusiya Ukraynaya qarşı iş-

Neftin qiyməti nə qədər arta bilər?

Rusiyaya yeni sanksiyalardan sonra dünya bazarında neft qiyməti bahalaşır və bu davam edəcək

ğalçı müharibəyə başladıqdan sonra Qərb ölkələrinə neft və qaz sata bilmir:

"Moskva vəziyyətindən çıxış yolu kimi enerji resurslarını əsas hissəsini Çinə və Hindistana satmağa başlamışdı. Ancaq son zamanlar Rusiya üçün bu iki istiqamətdə də vəziyyət müəkkəbləşib. Belə ki, Qərbin Rusiya neftinin gizli satışına qarşı sanksiyaları ötən ilin ikinci yarısından etibarən bu ölkənin maye yanacaq ixracında ciddi problemlərə səbəb olub. Ötən ilin noyabr ayında Rusiyanın Hindistana satdığı neftin həcmi 55 faiz azalıb. "Reuters" agentliyinin məlumatına görə, Hindistan Rusiyadan gündəlik neft alışı 1.52 milyon barel azaldı. Bununla Hindistan Rusiya neftinin əsas alıcısı statusunu itirib. Əvvəzində isə Hindistan ərəb ölkələrindən aldığı neftin həcmi artıraraq 82 dollara qədər yüksəlsə də, yanvarın 14-də yenidən azalaraq 80 dollar civarında sabitləşib. Lakin ekspertlərə görə, bu azalma müvəqqətidir. Əgər Tramp hakimiyyəti tətbiq olunan sanksiyaları ləğv etməsə və Rusiya öz neftinin yeni ixrac yollarını tapa bilməzsə, 2025-ci ilin ikinci yarısında dünya bazarında neft çatışmazlığı yaranacaq, qiymətlər 90 dollara qədər yüksəlsə bilər.

Bunun əsas səbəblərindən biri ABŞ-ın öz şirkətlərinə Rusiyada və Rusiyaya bağlı neft layihələrinə xidmətə qoyduğu qadağadan Xəzər Boru Kəməri Konsorsiumu (KTK), Tengizchevroil və Saxalin-2 layihələrinə neft-mədən xidmətlərinin göstərilməsi ilə bağlı istisnanın müddətinin bitməsi olacaq. Belə ki, icazə-

qəbul edən neft emalı zavodları və limanları da avtomatik sanksiya altına düşəcəklər. Çin şirkətləri ABŞ-ın sanksiyalarından ehtiyat edirlər. "Bloomberg" agentliyinin məlumatına görə, tankerlərin hər birində 700-800 min barel xam neft olub. Tankerlər geri qayıdıblar.

Beləliklə, Moskvanın iki ticarət tərəfdaşı olan Çin və Hindistan Rusiyadan neft və qaz alışı da diqqətli olmağa başlayıblar.

Politoloqa görə, Çin və Hindistanın emal zavodları nefti Yaxın Şərq, Afrika, Şimali və Cənubi Amerika ölkələrindən almağa üstünlük verəcəklər: "Bu isə neftin qiymətlərinə təsirsiz ötürməyəcək. Neftin daşınma qiymətləri artacaq".

Sanksiyalarda sonra dünyada neftin qiymətləri sürətlə bahalaşaraq 82 dollara qədər yüksəlsə də, yanvarın 14-də yenidən azalaraq 80 dollar civarında sabitləşib. Lakin ekspertlərə görə, bu azalma müvəqqətidir. Əgər Tramp hakimiyyəti tətbiq olunan sanksiyaları ləğv etməsə və Rusiya öz neftinin yeni ixrac yollarını tapa bilməzsə, 2025-ci ilin ikinci yarısında dünya bazarında neft çatışmazlığı yaranacaq, qiymətlər 90 dollara qədər yüksəlsə bilər.

Bunun əsas səbəblərindən biri ABŞ-ın öz şirkətlərinə Rusiyada və Rusiyaya bağlı neft layihələrinə xidmətə qoyduğu qadağadan Xəzər Boru Kəməri Konsorsiumu (KTK), Tengizchevroil və Saxalin-2 layihələrinə neft-mədən xidmətlərinin göstərilməsi ilə bağlı istisnanın müddətinin bitməsi olacaq. Belə ki, icazə-

qəbul edən neft emalı zavodları və limanları da avtomatik sanksiya altına düşəcəklər. Çin şirkətləri ABŞ-ın sanksiyalarından ehtiyat edirlər. "Bloomberg" agentliyinin məlumatına görə, tankerlərin hər birində 700-800 min barel xam neft olub. Tankerlər geri qayıdıblar.

Beləliklə, Moskvanın iki ticarət tərəfdaşı olan Çin və Hindistan Rusiyadan neft və qaz alışı da diqqətli olmağa başlayıblar.

Politoloqa görə, Çin və Hindistanın emal zavodları nefti Yaxın Şərq, Afrika, Şimali və Cənubi Amerika ölkələrindən almağa üstünlük verəcəklər: "Bu isə neftin qiymətlərinə təsirsiz ötürməyəcək. Neftin daşınma qiymətləri artacaq".

Sanksiyalarda sonra dünyada neftin qiymətləri sürətlə bahalaşaraq 82 dollara qədər yüksəlsə də, yanvarın 14-də yenidən azalaraq 80 dollar civarında sabitləşib. Lakin ekspertlərə görə, bu azalma müvəqqətidir. Əgər Tramp hakimiyyəti tətbiq olunan sanksiyaları ləğv etməsə və Rusiya öz neftinin yeni ixrac yollarını tapa bilməzsə, 2025-ci ilin ikinci yarısında dünya bazarında neft çatışmazlığı yaranacaq, qiymətlər 90 dollara qədər yüksəlsə bilər.

Bunun əsas səbəblərindən biri ABŞ-ın öz şirkətlərinə Rusiyada və Rusiyaya bağlı neft layihələrinə xidmətə qoyduğu qadağadan Xəzər Boru Kəməri Konsorsiumu (KTK), Tengizchevroil və Saxalin-2 layihələrinə neft-mədən xidmətlərinin göstərilməsi ilə bağlı istisnanın müddətinin bitməsi olacaq. Belə ki, icazə-

laşdırıblar: "Neft bazarları ilin əvvəlində İranın xam neft ixracına böyük geosiyasi təsirlərin olacağı gözləntiləri ilə yüksəldi, soyuq hava isə isitmə tələbini artırır və ABŞ-ın xam neft ehtiyatlarının azalmasına səbəb olur".

Azərbaycan hökumətinin proqnozuna görə, 2024-cü ilin yekununda ölkədə 29,2 milyon ton, 2025-ci ildə isə 28,7 milyon ton neft hasil ediləcək. Rəsmi statistikaya əsasən 2024-cü ilin yanvar-noyabr aylarında ölkədə 26,5 milyon ton neft (kondensat ilə birlikdə) hasil edilib. Hasilatın 15,4 milyon tonu "Azəri-Çıraq-Günəşli"-nin, 3,8 milyon tonu (kondensat) "Şahdəniz"-in, 0,52 milyon tonu (kondensat) "Abşeron" yatağının payına düşüb. SOCAR üzrə neft (kondensat ilə birlikdə) hasilatı 6,8 milyon ton təşkil edib. 11 ay ərzində 22,2 milyon ton neft (kondensat ilə birlikdə) ixraca nəql olunub. Bunun 19,2 milyon tonu konsorsiumların, 3 mil-

yon tonu isə SOCAR-ın payına düşüb.

Müqayisə üçün qeyd edək ki, 2023-cü ilin yanvar-noyabr aylarında Azərbaycan 27,6 milyon ton neft (kondensatla birlikdə) hasil edilmişdi. Bunun 16,4 milyon tonu "Azəri-Çıraq-Günəşli"-nin, 3,9 milyon tonu (kondensat) "Şahdəniz"-in, 0,24 milyon tonu (kondensat) "Abşeron" yatağının payına düşüb. SOCAR üzrə neft (kondensatla birlikdə) hasilatı 7,1 milyon ton təşkil edib.

Hesabat dövründə 23,1 milyon ton neft (kondensatla birlikdə) ixraca nəql olunub. Bunun 20,2 milyon tonu konsorsiumun, 2,9 milyon tonu isə SOCAR-ın olub.

Analitiklərə görə, Azərbaycanda neft hasilatının və ixracının azalmasına rəğmən, yüksək qiymətlər fonunda ən azı 2030-cu ilədək bu sahədən əldə olunan gəlirlərdə kəskin azalma olmayacaq.

□ Dünya SAKIT, "Yeni Müsavat"

Daşınmaz əmlak alanlara 26 milyon manat geri qaytarılıb

ƏDV-nin bir hissəsinin geri qaytarılması ilə bağlı innovativ layihə olan "ƏDV geri al" mexanizminin tətbiqi uğurla davam etdirilir.

2024-cü il ərzində pərakəndə ticarət və ya ictimai işə fəaliyyət göstərən obyektlərdən alınmış mallara (neft və qaz məhsulları, avtomobillər, alkoqollu içkilər və bütün məmulatları istisna olmaqla), eləcə də tibb müəssisələri və özəl tibbi praktika ilə məşğul olan fiziki şəxslər tərəfindən göstərilən tibbi xidmətlərə görə ödənilmiş ƏDV-nin 176 milyon 360,4 min manatı fiziki şəxs olan istehlakçılara geri qaytarılıb.

"ƏDV geri al" layihəsinin reallaşdırılması nəticəsində pərakəndə ticarət, işə və tibb xidmətləri sahələrində nağdsız ödəmələrin xüsusi çəkisi əhəmiyyətli şəkildə yüksəlib.

Bundan başqa, "ƏDV geri al" layihəsinin əhatə dairəsinin genişləndirilməsi nəticəsində fiziki şəxs olan istehlakçılar tərəfindən ölkə ərazisində bina tikintisi fəaliyyəti ilə məşğul olan şəxslərdən nağdsız qaydada alınmış yaşayış və qeyri-yasayış sahələrinə görə ödənilmiş ƏDV-nin bir hissəsinin qaytarılması prosesi də davam etdirilir.

2024-cü il ərzində nağdsız qaydada alınmış yaşayış və qeyri-yasayış sahələrinə görə ödənilmiş ƏDV-nin qaytarılan həcmi 26 milyon 417,7 min manatdan çox olub.

Qeyd edək ki, Vergi Məcəlləsinin 165.6-cı maddəsinə əsasən, fiziki şəxs olan istehlakçılar tərəfindən Azərbaycan ərazisində bina tikintisi fəaliyyəti ilə məşğul olan şəxslərdən nağdsız qaydada alınmış yaşayış və qeyri-yasayış sahələrinə görə ödənilmiş ƏDV-nin qaytarılması şərtlərini və qaydasını müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqan (qurum) təsdiq edir. Bu maddəyə uyğun olaraq qaytarılan məbləğ ödənilmiş ƏDV-nin 30 faizini təşkil edir. Fiziki şəxs olan istehlakçılar eyni binadan bir və ya bir neçə yaşayış və (və ya) qeyri-yasayış sahələrini aldıqda, ƏDV-nin qaytarılması alınmış yaşayış sahəsinin 500 kvadratkilometr və qeyri-yasayış sahəsinin 500 kvadratkilometrden çox olmayan hissəsinə mütənasib ödənilmiş ƏDV-ye tətbiq edilir.

Dünya ölkələrinin hərbi gücünü əks etdirən “Global Firepower” reytingi yenilənib. Reytingdə hərbi hissələrin sayından və maliyyə vəziyyətindən tutmuş maddi-texniki imkanlara və coğrafiyaya kimi kateqoriyalar üzrə hər bir ölkə üçün 60-dan çox amil nəzərə alınıb.

2025-ci ildə ilk beşliyə ABŞ, Rusiya, Çin, Hindistan və Cənubi Koreya daxil olub.

Azərbaycan siyahıda 60-cı yeri tutub. Ermənistan 91-ci, Gürcüstan 94-cü yerdədir. Türkiyə reytingdə 9-cu yeri tutub, İran isə 16-cı yerdədir.

Türk dünyası ölkələrindən Qazaxıstan 57-ci, Özbəkistan 58-ci, Türkmənistan 77-ci, Qırğızıstan 105-ci yerdədir.

Hərbi ekspert, polkovnik Rövşən Məhərrəmov

“Yeni Müsavat”a bildirdi ki, 145 ölkənin sırasında Azərbaycan Ordusunun 60-cı yere sahiblənməsi çox yaxşı nəticədir. Əsas məsələ budur ki, Azərbaycan Ordusu gün-gündən güclənir. Bunu müxtəlif digər reyting hesablatları da təsdiqləyir: “2020-ci ildəki 44 günlük müharibədə Azərbaycan Ordusunun nümayiş etdirdiyi döyüş qabiliyyəti ordumuzu 20-ci əsrin müasir orduları sırasına yüksəltdi. Dünyanın bir sıra hərbi məktəblərində Azərbaycan Ordusunun 44 günlük müharibədəki taktikası, əməliyyatları öyrədilir, nümunə kimi göstərilir. Azərbaycan Ordusunun Türkiyə ordusu modelinə keçidi müharibədən sonra daha da sürətləndirildi. Diqqət edirsinizsə, açıqlanan reyting siyahısında Türkiyə ordusu dünya üzrə 9-cu yerdədir. Bu, çox böyük nəticədir. Deməli, Azərbaycan Ordusu dünyanın ən güclü 9-cu ordusu modelinə keçir. Azərbaycan Ordusunda komando briqadaları yaradılıb və onların sayı artırılmaqda davam edir. İşğaldan azad edilmiş ərazilərimizdə yeni hərbi hissələr qurulub. Bütün bu və digər addımlar nəticəsində hərbi hissələrimizin sayında və keyfiyyətində yüksəliş olub. Reytingin yüksəlməsində bu amillər də öz sözünü deyir.

Azərbaycan Prezidenti, Ali Baş Komandan İlham Əliyev yeni il təbrikinə də bəyan etdi ki, biz öz hərbi qüdrətimizi artırırıq və artıracağıq, müdafiə büdcəsi bu il daha da artırılıb. Azərbaycan Ordusu dünya miqyasında güclü ordular sırasındadır və beynəlxalq reytinglər də, həyat da bunu göstərir, bizim hərbi uğurlarımız da buna dəlilətdir. Bu gün Azərbaycan Ordusu ən müasir silahlarla, texnika ilə təchiz edilib, bu proses davam etdirilir. Biz bundan sonra da ən müasir hərbi texnikaları alacağıq, yeni kontraktlar imzalanır. Əvvəlki illərdə imzalanmış kontraktlar əsasında ən müasir silahlar ölkəmizə gətirilir, onların bir hissəsi hərbi paradlarda göstərilib, bir hissəsi göstərilməyib.

Ali Baş Komandan İlham Əliyev dəfələrlə vurğulayıb ki, düşmənin elə bir hərbi və ya strateji obyektə yoxdur ki, Azərbaycan Ordusu onu məhv edə bilməsin.

Prezident İlham Əliyevin diqqəti, qayğısı və rəhbərliyi ilə son illər həyata keçirilən kompleks islahatlar nəticəsində Azərbaycan Ordusu Cənubi Qafqazın ən güclü ordusuna çevrilib”.

Ekspert qeyd etdi ki, Prezident İlham Əliyevin ordu quruculuğundakı digər mühüm prinsipial siyasəti ölkənin hərbi sənayesinin yaradılması ilə bağlıdır.

“...Ən yüksək olan zirvədə mən” -

Azərbaycanın artan hərbi gücü

Ordumuz dünya ordularının reyting siyahısında irəlidə

Azərbaycanın müdafiə sənayesi inkişaf edir, bir çox silahları, mermiləri özümüz istehsal edirik. PUA-lar istehsal edirik. Biz başqa ölkələrin ordularına da silah-sursat satırıq: “Məhz bu amili vaxtında dəyərləndirən Prezident İlham Əliyev müharibə vəziyyətində yaşayan respublikamızın Silahlı Qüvvələrinin maddi-texniki bazasını milli məhsullar hesabına daha da gücləndirmək məqsədilə 2005-ci ildə Müdafiə Sənayesi Nazirliyini yaratdı. Həmin dövrdən başlayaraq nazirliyin müəssisələrində silah, sursat və hərbi vasitələrin istehsalının genişləndirilməsi və keyfiyyətinin daha da yaxşılaşdırılması istiqamətində məqsədyönlü tədbirlər həyata keçirilir. Bu illər ərzində nazirliyin müəssisələrində ümumi məhsul istehsalının və müdafiə təyinatlı məmulatların həcmi çox ciddi şəkildə artıb. Ən mühüm amil isə odur ki, Azərbaycan dövləti artıq istehsal etdiyi silahları xaricə ixrac edir. Artıq 10-dan çox ölkə Azərbaycan Respublikası Müdafiə Sənayesi Nazirliyinin istehsal etdiyi məhsulları öz silahlı qüvvələrində istifadə et-

mək, hərbi güclərini artırmaq üçün alır.

Müdafiə sənayemizin davamlı olaraq böyüməsi ilə ölkəmiz xarici ölkələrin silah-sursat asılılığından azad olur. Bu, ölkə üçün çox önəmli amildir. Azərbaycan MDB məkanında dörd ölkədən biridir ki, onun müasir tələblərə cavab verən müdafiə sənayesi mövcuddur. Eyni zamanda qürurverici haldır ki, bu gün ölkəmiz ən müasir silahların ixracatçısıdır. Prezident İlham Əliyev ictimaiyyətin birində bu barədə deyib ki, bu gün biz hərbi texnikanın istehsalı işində uğurla inkişaf edirik. Azərbaycanda min-

ci turunun keçirilməsi nəzərdə tutulurdu.

Seçki məntəqələri dekabrın 8-də açılmalı idi. Lakin dekabrın 6-da Rumıniyanın Konstitusiyaya Məhkəməsi təcili iclasdan sonra prezident seçkisinin birinci turunun nəticələrini ləğv etmək qərarına gəlib. Rumıniya prezidenti Klaus İohannis bildirib ki, Georqeskunun seçki kampaniyasına xarici dövlətdən dəstək aldığı iddia edildiyi üçün seçki ləğv edilib. Bu məlumatı sonradan Konstitusiyaya Məhkəməsi də təsdiqləyib.

Xorvatiyada keçirilən prezident seçkisinə də Rusiyaya yaxın olduğu deyilən siyasətçinin daha çox səs toplaması Şərqi Avropanın Qərbi Avropanın təsir dairəsindən kənarlaşmaqda olduğunu ortaya çıxarır. Bu proses o dərəcədə irəliləyib ki, rusiyayönlü siyasətçilər və siyasət qüvvələri seçkilərdə üstünlüyü ələ alırlar və qələbə çalırlar. Rusiya amili Şərqi Avropanın Qərbi Avropanı təsiri altından çıxarmaqdadır”.

Siyasi şərhçi Azad Məsiyev “Yeni Müsavat”a bu barədə açıqlamasında bildirdi ki, haqqında söhbət gedən seçkinin nəticələri Rusiyanın Şərqi Avropaya təsirinin, nüfuzunun son vaxtlar artmasını göstərir:

dən çox adda hərbi təyinatlı məhsul istehsal olunur. Hərbi texnikanın, sursatların istehsalı ilə bağlı bizim yeni planlarımız var və biz onları da həyata keçirəcəyik. Bir sözlə, bu gün ölkəmizin hərbi potensialı ən yüksək səviyyədədir. Ordumuzun döyüş qabiliyyəti də yüksək səviyyədədir. Bizim ordumuz bunu döyüş meydanında da göstərib və nümayiş etdirib”.

Polkovnik sonda vurğuladı ki, şübhəsiz, yaxın gələcəkdə Azərbaycan Ordusu reyting siyahısında daha da irəliləyəcək.

□ **Etibar SEYİDAĞA,**
“Yeni Müsavat”

Rusiya Şərqi Avropanı “özünə birləşdirir”

Bu ölkədəki seçkilərdə rusiyameylli qüvvələrin üstünlük əldə etməsinin səbəbi nədir?

Xorvatiyanın hazırkı prezidenti Zoran Milanoviç prezident seçkisinin ikinci turunda bülletenlərin 99,48 faizinin sayılmasından sonra səsələrin 74,66 faizini toplayıb. Bu barədə ölkənin Mərkəzi Seçki Komissiyasından bildirilib.

Onun rəqibi, hakim mühafizəkar HDZ partiyasının dəstək

lədiyi keçmiş təhsil naziri Drağan Primorak isə 25.34

faiz səs toplayıb.

Daha bir Şərqi Avropa ölkəsi olan Rumıniyada isə təkrar prezident seçkisi mayın 4-nə təyin edilib. Bu barədə Rumıniyada Sosial Demokrat Partiyası, Milli Liberal Parti-

yası və Macarların Demokratik İttifaqından ibarət hakim koalisiya liderlərinin bəyanatında deyilib. “Koalisiyanın builki ilk iclasında siyasi partiyalar prezident seçkisinin birinci turunun mayın 4-də, ikinci turunun isə mayın 18-də keçirilməsi ilə bağlı razılığa gəliblər”, - deyə məlumatda bildirilib.

Qeyd edək ki, noyabrın sonunda Corce Simion Rumıniyada prezident seçkisinin birinci turunda qalib gəlib. Rumıniya mediası onu rusiyayönlü şəxs adlandırır. O, bütün proqnozların əksi-nə olaraq səsvermənin lideri olub və 22,94% səs toplayıb. İkinci yerdə NATO və ABŞ ilə tərəfdaşlığı dəstəkləyən “Rumıniyanın Qurtuluş İttifaqı” müxalifət partiyasının lideri Elena Laskoni qərarlaşmış. O, 19,18% səs toplayıb. Namizədlərdən heç biri 50%-dən çox səs toplamadığından, Simion və Laskoni-nin iştirakı ilə seçkilərin ikin-

□ **Etibar SEYİDAĞA,**
“Yeni Müsavat”

Macaristanın xarici işlər və xarici iqtisadi əlaqələr naziri Peter Siyarto jurnalistlərlə söhbətində Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının (ÜST) baş direktoru Tedros Adhanom Qebreyesusla telefon danışığından bəhs edib. Bu barədə "Moskovskiy komсомоlets" qəzeti məlumat verib. Məlumatla görə, Peter Siyarto bildirib ki, Qebreyesusla söhbət zamanı metapnevmonovirusun yayılması ilə bağlı vəziyyəti müzakirə ediblər.

Siyartonun sözlərinə görə, hazırda ÜST bu xəstəliklə bağlı pandemiya təhlükəsi görmür. "ÜST hesab edir ki, hazırda dünyada metapnevmonovirus infeksiyası ilə bağlı pandemiya təhlükəsi yoxdur", - deyərək qeyd edib. O, həmçinin, ÜST rəhbərinə istinadən əlavə edib ki, hazırda insanların sağlamlığının qorunması sahəsində fəvqəladə vəziyyət barədə də söhbət getmir.

Düzdür, ÜST insan metapnevmonovirusunun pandemiya yaratmaq potensialı olduğunu düşünür. Amma ekspertlər qeyd edir ki, bu virus yerli epidemiyalara səbəb ola bilər. Çünki ölkəmizlə Çin arasında gediş-gəliş mövcuddur. Digər tərəfdən, əgər artıq Qazaxıstan, Qırğızıstan, Rusiya və Türkiyədə bu virus qeydə alınıbsa, Azərbaycanda da yayılma ehtimalı yüksəkdir. Xüsusilə son vaxtlar insanlarda bir neçə gün, hətta həftələrlə yataqda xəstə vəziyyətdə qalması ilə xarakterizə olunan, ağır tənəffüs yolu xəstəlikləri bəlkə də insan metapnevmonovirusudur. Xəstəliklə bağlı digər məqam da diqqət çəkir. İnsanlar bu virusa yoluxduqdan sonra əzələ, bel, sümük ağrılarından şikayət edirlər. Bu cür şikayətlər COVID-19-da da müşahidə edilirdi. HMPV virusunda da be-

Yeni virusun Azərbaycanda yaratdığı təlaş

Mütəxəssis hesab edir ki, bu cür halların qarşısını almaq üçün profilaktik tədbirlər həm vətəndaşlar, həm də aidiyyəti qurumlar tərəfindən lazımi səviyyədə yerinə yetirilsin

lə ağrılar olmalıdır? Yoxsa əhali eyni anda COVID-ə də yoluxublar?

Yeri gəlmişkən, Çində yayılan yeni metapnevmonovirusun artıq İran ərazisinə çatdığı bildirilir. Qeyri-rəsmi məlumatlara görə, ölkədə ilk yoluxma halları qeydə alınıb. İran mediası bununla bağlı iranlı millət vəkili Salman İshaqiye istinad edib. Belə ki, o, bununla bağlı xəbərdarlıq edib: "İrana yeni bir virus daxil olub və hökumət rəsmiləri bunu insanlara bildirməlidir".

Mövzu ilə bağlı invaziv ağrı mütəxəssisi, Bakı Ağrı Klinikasının baş həkimi Zülfüqar Yusifov mövzu ilə bağlı "Yeni Məsəvat"a fikirlərini bölüşüb: "Metapnevmonovirusun yayılması haqqında məlumatlar geniş-

lənəkdir. Dünyanın müxtəlif ölkələrində, xüsusən də Çində və Qazaxıstanda, daha böyük əhali qrupları arasında yayılmalar müşahidə edilir. Uşaqlar arasında daha çox yoluxmanın olduğu qeyd edilir. Virus, digər yuxarı tənəffüs yolları infeksiyalarına səbəb olan viruslar kimi, müxtəlif tipik əlamətlərlə özünü büruzə verir ki, burada əsasən temperaturun yüksəlməsi, öskürək, burun axması və s. əlamətləri ön plana çıxır. Qeyd etmək lazımdır ki, bu virusun yayılma arealı nisbətən genişlənsə də, onun epidemiyaya və ya pandemiya kimi qiymətləndirilməsi doğru deyil. Keçmişdə də bu cür müxtəlif viruslarla üzləşmişik və müşahidə etmişik ki, ətrafımızda bir çox insanlar bu

xəstəliyə yoluxub. Qrip ştamları da ayrı-ayrı illərdə, xüsusən havaların soyuması ilə əlaqədar geniş kütləni yoluxdurub.

Metapnevmonovirus da bu sıradan olan viruslardan biri hesab edilə bilər. Əlbəttə ki, COVID-19 təcrübəsi, dünyada virusa yoluxma ilə bağlı həssaslığı artırıb və pandemiya, epidemiya qorxularını artırıb. Ümumilikdə, dünyanın və insanların bu məsələlərə yanaşmasında bir stress faktoru ortada var. COVID-19-un təsirləri hələ də yaddaşlarımızdan silinməyib. Belə bir yeni virusun yayılması cəmiyyətdə panikaya səbəb ola bilər. Amma hazırda epidemiya və ya pandemiya halında olmasa da, bu vəziyyətə arxayın yanaşmaq da doğru deyil. Təbii ki, həm səhiyyə təşkilat-

ları, həm də vətəndaşlar tərəfindən viruslardan və bu xəstəlikdən qorunmaq üçün zəruri tədbirlər görülməlidir.

Yaxın təcrübələrdən çıxış edərək tədbirlər tövsiyə olunur: kütləvi tədbirlərdən və izdihamlı yerlərdən uzaq olmaq, mümkün hallarda maskalardan istifadə etmək, digər gigiyena qaydalarına əməl etmək, immuniteti gücləndirmək üçün sağlam qidalanmaq, fiziki aktiv olmaq, təmiz havada vaxt keçirmək və təbii vasitələrdən istifadə etmək lazımdır. Həmçinin səhiyyə təşkilatları virusun yoluxma statistikasını mütəmadi olaraq izləməli və vəziyyətin nəzərə alınması ehtimalında adekvat tədbirlər həyata keçirməlidir. Bu statistika əhəmiyyətli bir səviyyəyə çatarsa və daha ciddi tədbirlərin görülməsi tələb olunarsa, lazımi addımlar dərhal atılmalıdır. Lakin hazırkı vəziyyətdə belə bir təhlükənin mövcudluğundan danışmaq hələ çox tezdir. Əsas odur ki, bu cür halların qarşısını almaq üçün profilaktik tədbirlər həm vətəndaşlar, həm də aidiyyəti qurumlar tərəfindən lazımi səviyyədə yerinə yetirilsin".

Həkim xəstəlik zamanı əzələ ağrıların olması ilə bağlı sualı da cavablandırır: "COVID-dən sonra bizim yadımızdadır ki, insan-

larda əzələ ağrıları, oynaq ağrıları artır, halsızlıq olur, hərəkət məhdudiyyəti yaranır və bunlar da gündəlik həyat keyfiyyətini ciddi şəkildə aşağı salır. Əlbəttə, bunların meydana gəlməsinin əsas səbəbi iltihablı proseslərin səbəbi olan viral problemdir.

Birinci növbədə, viral problemi aktiv şəkildə müalicə etmək lazımdır, çünki baza xəstəliklər müalicə olunmadan bu əlamətlər tamamilə keçib gedə bilməz. İkinci növbədə, ağrılara səbəb olan faktorlardan biri bu xəstəlik zamanı ortaya çıxan çox sayda iltihab mediatorlarının və preiltihab mediatorlarının sintezidir. Xüsusilə oynaqların sinovial qışasında sitokinlərin artması oynaqalarda ağrılara, şişkinliyə və hərəkət məhdudiyyətinə səbəb olur, yanaşı olaraq əzələ ağrıları və gücsüzlük müşahidə olunur. Bu zaman pasiyentlərə simptomatik müalicə tətbiq olunmalıdır ki, ağrılar azalsın, ümumi həyat keyfiyyəti yaxşılaşsın. Mütləq şəkildə ağrıları azaltmaq və hərəkət məhdudiyyətlərini aradan qaldırmaq üçün gerekli müalicələrdən istifadə olunmalıdır. Bu baxımdan, pasiyentlərin müvafiq həkimlərə, xüsusən də revmatoloqlara, nevroloqlara və ağrı həkimlərinə müraciət etməsi məqsədəuyğundur".

□ **Afaq MİRƏYİQ**,
"Yeni Məsəvat"

"Moskvada tapmadığım dərmanlar ölkəmizdə var"

Bir qrup valideyn övladlarının dərmanları dəyişdirildiyi üçün etiraz edir - rəsmi cavab

Bir qrup vətəndaş övladlarının dərmanları dəyişdirildiyi üçün Səhiyyə Nazirliyinin önündə etiraz edir. Bu barədə Oxu.az-a xəstə uşaqların valideynləri məlumat veriblər.

Valideynlərdən biri ümumi şikayəti bu cür izah edib: "Bizim övladlarımız ixtioz, bullyoz epidermoliz, kəpənək xəstələridir. Altı ildir onlar üçün eyni dərmanları alırdıq. Bizi bu yaxınlarda Səhiyyə Nazirliyində qəbul etdilər, məlumat verdilər ki, fevralın 6-dan dərmanlar dəyişdiriləcək. Biz isə dərmanların dəyişdirilməsini istəmirik. Biz bu dərmanları artıq tanıyırdıq. Yeni dərmanları istifadə edəndə, bəlkə övladımıza düşməyəcək, həyatını itirəcək. Bu yaxınlarda dünyasını dəyişənlər oldu,

ağır vəziyyətdə olan uşaqlar var. Bu uşaqlar hansısa həkimin onların üzərində təcrübə aparması üçün uyğun deyillər, adi səhv heyatlarını itirmələri ilə nəticələnə bilər.

Bizim övladlarımız eksperiment siçovulu deyillər".

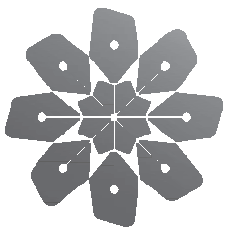
Dermatoloq Zakir Abıyev mövzu ilə bağlı Oxu.az-a açıqlamasında bildirib ki, dərmanların ye-

nilməsi onların pis olması demək deyil: "Söhbət sürtmə dərmanlardan gedir. Mən belə şeyi ilk dəfədir, eşidirəm. Dermatologiyada dərmanların müxtəlifliyinə görə

Azərbaycan kifayət qədər yuxarı pillələrdədir. Moskvada tapmadığım dərmanlar ölkəmizdə var. Dərmanların yenilənməsi o demək deyil ki, onlar pisdır. Yeni dərmanların təsir mexanizmi yazılmalıdır. Nəyə, necə təsir edir, bunu bilmək lazımdır. Sakit, adekvat dərmanlara görə təbii ki, dəri xəstəliklərinə görə təyin etmək olar. Dəriyə sürülən dərmana görə niyə uşaq dünyasını dəyişsin? Bir-iki dəfə istifadə edəndən sonra dərmanın təsiri görünür. Daxilə qəbul edilən dərman olarsa, haradasa anlayaram".

Səhiyyə Nazirliyinin Media və kommunikasiya şöbəsinə bildirilib ki, Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının tövsiyələrinə əsasən, təsdiq edilən Tədbirlər Proqramının ic-

rası üçün dövlət tərəfindən ayrılan vəsaitə uyğun olaraq, qeyd edilən xəstələrin həyat tərzinin yaxşılaşdırılması və simptomların yüngülləşdirilməsi məqsədilə istifadə olunan yerli kremlər, dərman preparatlarının siyahısı tərtib olunub: "Bu siyahılara uyğun olaraq, xəstəliyin ağırlıq dərəcəsinə görə onların gündəlik tələbatları təmin edilir. Qeyd edək ki, dərman preparatlarının molekulyar tərkibi dəyişməyib. Bu səbəbdən həmin dərmanların uşaqlara mənfi təsiri istisnadır. Səhiyyə Nazirliyinin mütəxəssisləri dəfələrlə valideynlərlə bu barədə söhbətlər aparıb və onlara dərmanların tərkibinin dəyişmədiyini təsdiq edən, beynəlxalq standartlara uyğun klinik protokollar barəsində məlumatlar veriblər".

**Azərbaycan
Respublikasının
Medianın İnkişafı
Agentliyi**

Elmi-kütləvi, mədəni-maarif, təhsil proqramlarının hazırlanması

Müğənni Nura Suri televiziyalarda yayımlanan verilişlərin mövzusunda, eləcə də aparıcılarından şikayətlənib. Bu barədə sosial media hesabında yazan sənətçi son vaxtlar niyə efirlərə çıxmasına belə aydınlıq gətirib:

"Verilişlərə getməməyimin səbəbləri var. Bütün kanallardan dəvət alıram. Hətta bayram konsertlərinə də qatılmadım. Birinci məni qane etməyən məsələ, verilişlərdə danışılan mövzulardır. İllərdir efirdə eyni mövzuları müzakirə etməkdən bezmişəm və utanıram hətta. Daha maraqlı və dərin söhbətlərə ehtiyac duyuram. Aparıcılar 3-4 qonaq dəvət edib verilişin yarısını reklamlara həsr edirlər. Qonaqlar sanki boşluğu dolduran maket kimidir. Aparıcılar sosial şəbəkələrdə paylaşib reyting yığmaq üçün məşhurlardan istifadə edirlər və çox vaxt onları məsxərə obyektinə çevirirlər. Mən hər hansı bir verilişə çıxıb özümü olduğum kimi tanıtmam, imkanı görmürəmsə, hətta olmadığımı kimi tanıdılıb sonra sosial şəbəkələrdə təhqir olunmaq üçün istifadə edilirsə, mənə belə məşhurluq, efir lazım deyil.

Öz sosial şəbəkə hesablarımda məni izləyən, dostluğumda olan insanlar üçün yazıb fikirlərimi və gördüyüm işləri paylaşırım. Bu məni qane edir. Hamı tərəfindən sevilmək və qəbul olunmaq kimi arzum, istəyim, kompleksim yoxdur. Uşaqlıqdan hamı kimi olmaq istəməmişəm və olmamışam da. Məni olduğum kimi təqdim

edə biləcək, fikirlərimi kəsib doğramadan olduğu kimi, fərqli mövzuları müzakirə etmək üçün verilişə dəvət etmək istəsəniz, gələrim".

Ümumiyyətlə, uzun illərdir efirlərdə elmi-kütləvi, mədəni maarif verilişlərinin azlığından şikayət olunur. Mütəxəssislər bildirir ki, efirlərdə bu cür verilişlərin azlığı, cəmiyyətin inkişafı və vətəndaşların maariflənməsi baxımından ciddi mənfi təsirlər yaradır. Bu verilişlərin rolunu dərk etmək, onların əhəmiyyətini vurğulamaq və daha geniş auditoriyaya çatdırmaq vacibdir.

Qeyd olunur ki, elmi və mədəni verilişlər insanların dünyagörüşünü zənginləşdirir, təhsilin səviyyəsini artırır və düşünmə qabiliyyətini inkişaf etdirir. Bu cür verilişlərin olmaması, gənc nəsil arasında qeyri-elmi və səthi məlumatların yayılmasına səbəb ola bilər. Nəticədə, cəmiyyətin əxlaqi və intellektual səviyyəsi aşağı düşə bilər.

Mədəni-maarif verilişləri, xalqın mədəni irsini qorumaq və gələcək nəsillərə çatdırmaq baxımından mühüm rol oynayır. Onların yoxluğu, milli mədəniyyətin unudulmasına və ya təhrif olunmasına gətirib çıxara bilər. Həmçinin cəmiyyətin elmi inki-

şafına önəm verilməməsi, yüksək səviyyəli elmi fəaliyyətlərdən və müasir texnologiyalardan uzaq qalmağa səbəb ola bilər. Beləliklə, ölkə dünya səhnəsində elmi və texnoloji cəhətdən geri qala bilər. Mədəni-maarif verilişləri, əsasən təhsilin müxtəlif sahələrində maraq oyadır, gəncləri həm peşəkar sahələrə, həm də şəxsi inkişaflarına yönəldir. Bu verilişlər mövcud olmadıqda, bu sahələrə olan maraq da azalır.

A.Nağının daha bir təklifi də var: "Fikrimcə, tək və cüt nömrələr təcrübəsindən istifadə etmək olar. Yəni həftənin tək günləri avtomobil qeydiyyatı nişanı tək, cüt günləri isə cüt olan maşınların yollara çıxması mümkündür. Dünyanın bəzi ölkələrində bu qayda tətbiq olunur. Paytaxtımızdakı tıxaca qarşı effektiv bir metod olar. Əgər tıxac problemi kritik həddə çatarsa, bu metodlardan istifadə gündəmə gələ bilər".

Nəqliyyat üzrə ekspert Elməddin Muradlı "Yeni Müsavat"a açıqlamasında bildirib ki, tək Azərbaycanda deyil, dünyanın bir çox ölkəsində

Elm, təhsil

MÜSAVAT
N 7 (8617) 15 yanvar 2025

Kökədən və gözədən düşən proqramlar

Elmi-kütləvi, mədəni maarif verilişlərinin azlığı hansı ciddi mənfi təsirlər yaradır?

Məsələnin həlli yoluna gəldikdə, mütəxəssislər qeyd edir ki, dövlət orqanları, xüsusən də televiziya kanalları, elmi və mədəni verilişlərin hazırlanması üçün xüsusi proqramlar həyata keçirməlidir. Bu verilişlərin həm milli mədəniyyəti, həm də müasir elmi inkişafı əks etdirməsi vacibdir. Dövlət, bu cür proqramların çəkilişini maliyyələşdirə və təşviq edə bilər. Bundan başqa, məktəblər və universitetlərdə elmi-kütləvi

proqramlara xüsusi yer ayrılmalıdır. Bununla da televiziya bu mövzuları təhsil müəssisələri ilə əməkdaşlıq edərək geniş auditoriyaya çatdırmaqla yanaşı, həm də milli mədəniyyəti, həm də müasir elmi inkişafı əks etdirməsi vacibdir. Dövlət, bu cür proqramların çəkilişini maliyyələşdirə və təşviq edə bilər. Bundan başqa, məktəblər və universitetlərdə elmi-kütləvi

proqramlara xüsusi yer ayrılmalıdır. Bununla da televiziya bu mövzuları təhsil müəssisələri ilə əməkdaşlıq edərək geniş auditoriyaya çatdırmaqla yanaşı, həm də milli mədəniyyəti, həm də müasir elmi inkişafı əks etdirməsi vacibdir. Dövlət, bu cür proqramların çəkilişini maliyyələşdirə və təşviq edə bilər. Bundan başqa, məktəblər və universitetlərdə elmi-kütləvi

Dünya təcrübəsinə nəzər saldıqda, bir çox ölkələrdə dövlət və özəl kanallar arasında mədəni və elmi verilişlərin hazırlanması öhdəliyi var. Bu verilişlər həm təhsil, həm də əyləncə funksiyasını daşıyır. Azərbaycanda da bu cür müs-

bət təcrübələrin tətbiqi vacibdir. Məsələn, Almaniya, Böyük Britaniya və ABŞ-da dövlət və özəl kanallar müntəzəm olaraq elmi və mədəni proqramlar yayımlayır.

Özəl kanallar da elmi və mədəni proqramlara təşviq olunmalıdır. Onlar cəmiyyətin mədəniyyətini, tarixini və elmini daha geniş auditoriyaya tanıtmayaq üçün innovativ və maraqlı yanaşmalar təklif edə bilərlər. Özəl sektorun bu sahədə aktivliyi həm rəqabət yaradır, həm də müvafiq proqramların keyfiyyətini artırır.

Həmçinin sosial media, YouTube və digər rəqəmsal platformalar, elmi və mədəni verilişləri daha geniş kütləyə çatdırmaq üçün effektiv bir vasitədir. Internet üzərindən yayımlanan proqramlar cəmiyyətdə maraq doğura bilər və gənclərin daha çox məlumat əldə etməsinə imkan verir.

Beləliklə, elmi-kütləvi və mədəni-maarif verilişləri cəmiyyətin intellektual və mədəni inkişafı üçün çox önəmlidir. Bu verilişlərin artması, həm cəmiyyətdəki təhsil səviyyəsini yüksəldər, həm də milli mədəniyyətin qorunmasına xidmət edər. Dövlət və özəl sektorun birgə əməkdaşlığı və müasir texnologiyalardan istifadə, bu verilişlərin daha geniş auditoriyaya çatmasına və cəmiyyətin inkişafına təkan verir.

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyəsi əsasında nəşr olunur. Yazını hazırladı: Xəlilə GƏRAY

“Bakıya avtomobillə giriş pullu olsun” təklifinə etiraz

Ekspert: “Minlərlə insan rayonlardan Bakıya gəlir, onların maşınları üçün harada parking yarada bilərik ki?”

Nəqliyyat sahəsində 2024-cü ildə görülmüş işlər və 2025-ci ildə planlaşdırılan layihələr haqqında mətbuat konfransı keçirilib. Rəqəmsal inkişaf və nəqliyyat nazirinin müavini Rəhman Hümətov ötən il reallaşdırılan layihələr barədə məlumat verib.

Nazir müavini bildirib ki, son 20 ildə Azərbaycan hökuməti tərəfindən həyata keçirilmiş islahatlar, görülmüş işlər yol infrastrukturunda ciddi dəyişikliklərə gətirib çıxarıb. Respublika üzrə 20,767 km uzunluğunda avtomobil yolları salınıb, yenidən qurulub və təmir olunub. 335 ədəd körpü və yol ötürücüsü, 163 ədəd yeraltı və yerüstü piyada keçidi və 45 ədəd tunel tikilib.

Azad Vətən Partiyasının (AzVP) sədri Akif Nağı isə Cebheinfo.az-a açıqlamasında deyib ki, tıxacları azaltmaq üçün paytaxta girişi ödənişli etmək olar: “Nəzərə almaq lazımdır ki, artıq yolların genişlənməsi üçün imkan yoxdur. Bundan sonra 2-3 mərtəbəli yollar salınması mümkündür. Yəni Çində və Avropanın bəzi ölkələrində olduğu kimi, belə körpülər inşa etmək tıxacları həllinə kömək edə bilər. Bu barədə düşünmək lazımdır. Həmçinin avtomobillərin şəhərə gi-

rişi ödənişli ola bilər. Dünyada belə bir praktika var. Məsələn, Bakıda da bunu etmək olar. Paytaxtdan kənarda yaşayanlar avtomobillərini şəhərin girişində saxlayaraq, ictimai nəqliyyatdan istifadə edə bilərlər. Bakıya girişin ödənişli olmasını da düşünmək olar”.

A.Nağının daha bir təklifi də var: “Fikrimcə, tək və cüt nömrələr təcrübəsindən istifadə etmək olar. Yəni həftənin tək günləri avtomobil qeydiyyatı nişanı tək, cüt günləri isə cüt olan maşınların yollara çıxması mümkündür. Dünyanın bəzi ölkələrində bu qayda tətbiq olunur. Paytaxtımızdakı tıxaca qarşı effektiv bir metod olar. Əgər tıxac problemi kritik həddə çatarsa, bu metodlardan istifadə gündəmə gələ bilər”.

Nəqliyyat üzrə ekspert Elməddin Muradlı “Yeni Müsavat”a açıqlamasında bildirib ki, tək Azərbaycanda deyil, dünyanın bir çox ölkəsində

paytaxtın avtomobillərdən azad olması üçün müxtəlif metodlara əl atılır. Onlardan biri də şəhər mərkəzlərinə avtomobillərin girişinin qadağan olunmasıdır: “Artıq İçərişəhər, “Malakan bağı” ətrafına, “28 May” metro stansiyası ətrafına maşınların girişi məhdudlaşdırılıb. “Torqov” adlanan ərazilərə də həftə sonları maşınların girişinə icazə verilmir. Şəhərin mərkəzində parklanmanın bəzi sahələri elə bu kimi tədbirlərin bir hissəsidir.

Bizim Avropadakı paytaxtlardan fərqi ondadır ki, Bakıda kim haranı istəyirsə, oranı satır. Təsəvvür edin ki,

səkiləri, avtobus dayanacaqlarını satırlar, biri market, digəri dükən tikir, başqa birisi obyekt açıb kofe satır. Onların da arxasında bir məmur durur. Bakıda bu şeylər olmasaydı, bizim bu sahədə xeyli təcrübəmiz olardı. Rayonlardan gələn avtomobillərin şəhərə girişinin pullu olması da praktiki deyil. Tutaq ki, vətəndaş şimal zonasından gəlir maşınını avtovağzalda avtomobil parkında saxlamaq istədi. Görsək o, həmin parkda yer tapa biləcəkmi? Oranın nəqliyyat infrastrukturunu normaldırmı? Bayram günlərində bir az insan axını baş verən kimi güclü tıxac yaranır və avto-

vağzal çökür. Minlərlə insan rayonlardan Bakıya gəlir. Onlar üçün harada parking yarada bilərik ki, maşınlarını orada saxlasınlar və şəhərə avtobusla girsinsinlər. Və onları şəhərə daşıyacaq qədər avtobuslarımız varmı? Rayondan gələn adamın yükü olur, onu ictimai nəqliyyatla necə daşısın? Bayıl tərəfdən gələn rayon adamı bu qədər avtomobili harada saxlayacaq? Sədərkə və Binə ticarət mərkəzləri Bayıla köçəndən sonra pik saatlarda tıxacın uzunluğu “Azneft” dairəsində başlayır Bakı Su İdman Sarayında bitir. Rayondan Bakıya gələn belə olan halda şəhərə necə daxil olsun? Lökbatan-Bayıl istiqamətində metro yox, avtobusların isə bu istiqamətdə sayı yetərli deyil. Bu qədər insan və yük necə və hansı formada daşına bilər ki?

Neftçilər prospektinə alternativ yol yoxdur. Təsəvvür edin ki, prospekt bağlanıb və oraya avtomobillər buraxılıb. Bu avtomatik olaraq 20 Yanvarda, Badamdar qəsəbəsində, kənar dairəvi yolda, Yasamalda yollarda tıxacdan çökmə olacaq. Bir sözlə, Bakıya girişin pullu olması praktik deyil”.

Ekspert deyir ki, sabiq nəqliyyat naziri Ziya Məmmədovun 20 Yanvarda tikdirdiyi körpü həmin dairədə ciddi problemlər yaradır: “20 Yanvarda tikilən standart bir körpü yolu bərbad vəziyyətə salıb. Buna görə də orada genişləndirmə işləri aparmaq olmur. Görün, bir məmur şəhərin girişini nə hala salıb... Qaradağ rayonunda bir normal piyada keçidi yoxdur. İnsanlar Allahın imidini yoxa salırlar. Hər an ölümlə üzləşə bilərlər. Bu qədər problemlər qalıb bir qırağa, başlayıblar ki, Bakıya gələn rayon maşınlarını şəhərə buraxmayacaq... Ən yaxşı yol regionların iqtisadi inkişafını artırmaqdır. İllərdir ki, dövlət səviyyəsində bölgələrin iqtisadi inkişaf proqramı həyata keçirilir, milyonlarla pul xərclənir. Bəs niyə həmin regionların əhalisi Bakıdadır? Çünki icra başçıları regionlara ayrılan pulları ciblərinə qoydular. Bunun nəticəsidir ki, yarıdan çoxu hazırda həbsdədir. Sənəddə göstərilir ki, hansısa bir rayonda 3 zavod tikilib. Reallıqda isə belə bir müəssisə yoxdur. Onun tikintisinə ayrılan pullar kimsə cibinə gedib. Nəticədə itirən işsiz əhali olur və onlar Bakıya iş dalınca gəlməyə məcbur qalırlar.

Bölgənin problemi həll edilsə, əhali niyə öz evini qoyub şəhərə axışsın və tıxac yaratсын ki?”

Şahinə RƏHİMLİ, “Yeni Müsavat”

Ötən il noyabrın 7-də Eritreyada saxlanılan üç Azərbaycan gəmisinin hələ də buraxılmamasının səbəbi bu dövlətin müvafiq strukturlarının sənədləşməni ləngitməsi ilə bağlıdır.

vuğulanaraq gəmilər saxlanılıb.

Gəmilərdə heyət üzvlərindən 18 nəfəri Azərbaycan, 6 nəfəri isə əcnəbi vətəndaşlar olmaqla, ümumilikdə 24 nəfər mövcuddur.

Bəzi iddialarda deyilir ki, Azərbaycan gəmisinin və

ölkələrindən biridir. İqtisadiyyatı kənd təsərrüfatı sektoruna əsaslanır. Kənd təsərrüfatı sektorunda əhalinin 80%-i çalışır.

Eritreyanın qüvvədə olan konstitusiyası 24 may 1997-ci ildə qəbul edilib. Dövlət başçısı və silahlı qüv-

rən "Eritreya" adını verdilər.

Eritriyalılar Afrikada İtaliya ordusunun əhəmiyyətli hissəsini təşkil edirdilər və askarilər adlanan bu birliklər əla döyüş keyfiyyətləri ilə seçilirdilər. İkinci Dünya müharibəsi zamanı və ondan sonra Eritreya askariləri partizan

Lənkəranda itkin düşən balıqçılardan nə xəbər?

Lənkəran şəhəri, Siyavar kəndi yaxınlığında Xəzər dənizində 2 nəfər balıqçının yanvarın 13-də itkin düşməsi barədə Fövqəladə Hallar Nazirliyinin (FHN) "112" qaynar telefon xəttinə daxil olmuş məlumat əsasında axtarışlar davam etdirilir.

Bu barədə FHN-in mətbuat xidmətindən məlumat verilib.

Bildirilib ki, hazırda itkin düşdüyü ehtimal edilən vətəndaşlar - 1984-cü il təvəllüdü İbayev Mahmud Əbdülməlik oğlu və 1968-ci il təvəllüdü Abbasov Nazim Səməd oğlunun axtarışları FHN-in Kiçikhəcmli Gəmilərə Nəzarət və Sularda Xilasetmə Dövlət Xidmətinin qüvvələri tərəfindən həyata keçirilir.

Ağsuda bir ailənin üç üzvü dəm qazından zəhərləndi

Ağsuda bir ailənin 3 üzvü dəm qazından zəhərlənib.

Rayonun Qaraqoyunlu kəndində baş verən hadisə zamanı 11 yaşlı Dəniz Hacıadə, 7 yaşlı Yusif Hacıadə və 12 yaşlı Xəqani Hacıadə dəm qazından zəhərlənmə diaqnozu ilə rayon mərkəzi xəstəxanasına çatdırılıblar.

Hazırda vəziyyətlərinin orta ağır olduğu bildirilir.

Sumqayıtda avtomobildə yanan kim olub?

Yanvarın 12-də Sumqayıt şəhəri, Kimyaçılar qəsəbəsində maşında yanaraq ölən Fikrət Həsənlinin qonşuları Bakı TV-yə danışblar.

Mərhumun qonşusu Elmira Süleymanzadənin sözlərinə görə, F.Həsənlili subay idi: "Fikrət körpəlikdən burada nəfəsi ilə birlikdə yaşayırdı. Hərbi xidmətinə başa vurmuşdu, universitetdə oxuyurdu. Sonra nəfəsi ağır xəstələndi, Fikrət başqa yerə köçdü, kirayədə qalırdı. Burada olanda nəfəsi həmişə ona nəzarət edirdi, işinə vaxtında gedib gəlirdi. Ayrıncı dəfə keçən il dostları ilə birlikdə burada olmuşdu. Bir ilə yaxındır ki, gəlmirdi".

Monarxik (və son dərəcə

arxik) Efiopiya ilə nisbətən qəribə Eritreyanın federasiyada birləşməsinə mümkün edirdi. Eritreya İmperatoru Haile Selassie Eritreyanı Efiopiyanın bir əyalətinə çevirməyə çalışdı. Müstəqillik tərəfdarları təqib edildi, Eritreyaya aid qurumlar və milli bayrağı qadağan edildi. Eritreyalıların danışmadığı Amharan dövlət dili elan etdi. Eritreyalıların etirazlarına təkcə imperiya hökuməti deyil, həm də BMT məhəl qoymadı.

İmperator federal müqaviləni kobud şəkildə pozduqdan sonra Misirdə bir qrup eritreyalı Eritreya Azadlıq Hərəkatını yaratdı. Onun lideri keçmiş askari zabiti və italyan tərəfdarı partizan hərəkatının üzvü Həmid İdris oldu.

1971-ci ildə Eritreyada Efiopiya hakimiyyəti tərəfindən vəhşicəsinə yatırılan kütləvi üsyanlar baş verdi və minlərlə gənc partizanlara qoşulmağa başladı. 70-80-ci illərdə toqquşmalara baxmayaraq, heç bir nəticə əldə edilmədi. Sovet və kubalı mü-

şavirlərin köməyi ilə başladığı sosialist eksperimenti Efiopiyaya iqtisadi fəlakət, dəhşətli aclıq və mənasız terror gətirdi. Bu şəraitdə rejim, xüsusilə Eritreyadakı dənizə çıxışı asanlaşan, silah və təchizatların çatdırıldığı, durmadan güclənən üsyançı hərəkatları yatıra bilmədi. Bundan sonra bütün üsyançı qüvvələr birləşərək vahid Efiopiya Xalq İnqilabi Demokratik Cəbhəsinə çevrildi.

1991-ci ildə Efiopiya diktatoru Mengistu Zimbabveyə qaçdı. Eritreya faktiki olaraq müstəqil oldu. Müharibə zamanı ən azı 150.000 eritreyalı və hətta daha çox Efiopiyalı öldü. Bütün Eritreya dağıldı - yalnız heç bir döyüşün getmədiyi paytaxt Əsməra sağ qaldı. 1993-cü ilin aprelində Efiopiyanın yeni hökumətinin razılığı əsasında, Eritreyada referendum keçirildi. Eritreyalılar müstəqilliyə səs verdilər. Tezliklə BMT yeni üzv - Eritreya dövlətini qəbul etdi.

□ "Yeni Müsavat"

Eritreyada girov saxlanılan gəmiçilər Bakıya zəng edir

Noyabrın 7-dən üç Azərbaycan gəmisini buraxmayan ölkə haqda nələr bilirik?

Bu barədə "Report"a "Caspian Marine Services B.V." şirkətindən məlumat verilib.

Qeyd edilib ki, Eritreyadakı Azərbaycan gəmilərinin sərbəst buraxılması üçün sənədləşmə işi hələ tamamlanmayıb: "Gəmilərin hələ də buraxılmamasının səbəbi Eritreya dövləti ilə bağlıdır. Hazırda Eritreyada bununla bağlı araşdırma aparılır. Bunun üçün müəyyən vaxt tələb olunur".

Bildirilib ki, Azərbaycan gəmilərindəki heyət üzvləri ilə mütəmadi olaraq əlaqə saxlanılır: "Onların hər birinin vəziyyəti yaxşıdır. Heyət üzvləri qida ilə təmin olunur, onlar ailə üzvləri ilə əlaqə saxlayırlar".

Xatırladaq ki, 2024-cü il noyabrın 7-də "Caspian Marine Services B.V." şirkətinin Azərbaycandakı filialı tərəfindən istismar olunan Azərbaycanın dövlət bayrağı altında üzən "CMS Pehlevan", "CMS İgid" və "CMS-3" gəmiləri Süveyş kanalı istiqamətindən Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin Əbu-Dabi şəhərinə səfəri zamanı hava şəraitinin kəskinləşməsi nəticəsində Eritreyanın ərazi sularına məcburi giriş edib. Keçid zamanı Eritreyanın liman qurumları ilə əvvəlcədən əlaqə saxlanılsa da, məlumat vermək mümkün olmadığından, dövlətin 12 millik ərazi sularına giriş olunduqdan sonra bu dövlətin müvafiq qurumu tərəfindən girişin icazəsiz olduğu

onun heyətinin "əsir götürməsinin arxasında" İran-Eritreya səmimi münasibətləri durma bilər. Çünki Eritreya beynəlxalq platformalarda hər zaman İranın mövqeyini bölüşür. Eritreyaya Fransanın təsiri olduğu da gələn xəbərlər sırasındadır.

Eritreya şimal-şərqi Afrika ölkəsi olmaqla, 121.100 kvadrat/km ərazini əhatə edir, Sudan və Efiopiya ilə həmsərhəddir. Eritreya əhalisi təxminən 5 milyon nəfərdir, əhalinin yarısı islamı, yarısı xristianlığı qəbul edir. Rəsmi dillər tiqrin və ərəb dilləridir. Eritreya dünyanın ən kasıb

vələrin ali komandanı keçid parlamenti (Milli Assambleya) tərəfindən seçilən prezidentdir. Qanunvericilik hakimiyyəti parlamentə məxsusdur (150 yer), deputatlardan 75-i hakim Demokratiya və Ədalət Uğrunda Xalq Cəbhəsi (PFDJ) partiyasının Mərkəzi Komitəsinin üzvləri, 15-i isə Eritreya diasporunun nümayəndələridir.

"Eritreya" adını 1885-ci ildə Berlin konfransından sonra Afrika Avropa ölkələri arasında bölüşdürüləndə italiyalılar da Qırmızı dənizin sahillərində ələ keçirdikləri bu torpaqlara qırmızı mənasını ve-

lopiya ilə federasiya qurmaqda, amma öz hökuməti və parlamenti, ayrıca hüquq sistemi və konstitusiyaya malik olmasında ısrar edirdi. Eritreyalılar dünyanın ən geridə qalmış və kasıb ölkələrindən biri olan Efiopiya xalqından daha yüksək həyat standartlarına öyrəşmişdilər. Efiopiya mütləq monarxiya idi, mafiizit xristianlığı hakim din elan olunmuşdu. Ölkənin ucqar bölgələrində köləlik qalırdı, Eritreyada isə köləlik yox idi, feodalizm 1942-ci ildə ləğv edilmişdi və dini konfessiyalar bərabər hüquqa malik idi.

ÜSAVAT

Son səhifə

N 7 (8617) 15 yanvar 2025

Yanvar

İki stəkan içmək xərçəng riskini 41 faiz artırır

Ölkəmizdə xüsusilə se-və-sevə istehlak edilən çay və qəhvə düzgün nisbətə istehlak edildikdə kifayət qədər faydalıdır. e-saglam.az xəbər verir ki, ABŞ-da aparılan bir araşdırma, gündə iki və ya daha çox fincan qəhvə içməyin ağciyər xərçəngi riskini 41 faiz, gündə iki və ya daha çox fincan çay içmək riskini isə 37 faiz artırdığını ortaya çıxarıb.

"LiveScience"-in məlumatına görə, ABŞ-ın Vande-rbilt Universitetinin alimi Jingjing Zhu tərəfindən aparılan araşdırmalar göstərib ki, ömür müddətini artırdığı və depressiya, infarkt və bəzi xərçəng növlərinin inkişaf riskini azaltdığı bilinən qəhvə və çay, gündə ən az iki stəkan istehlak edildiyində şüarət çəkmə riskini azalda bilməyənlərdə belə ağciyər xərçəngi riskini artırma biləcə-yi ortaya çıxdı.

Tədqiqat çərçivəsində ABŞ və Asiyada 1.2 milyon in-sani ehatə edən 17 fərqli araş-dırmaların məlumatları araşdırılıb. İştirakçıların orta hesabla 8,6 il izləndiyi və proses zamanı onlardan 20 500-dən çoxunda ağciyər xərçəngi aşkar-landığı bildirilib.

İnsanın yaşı, irqi və içdi-yi qəhvə növünə görə risk nisbətində əhəmiyyətli bir fərq olmadığı, xüsusilə kofe-insiz qəhvənin kofeinli qəhvədən 15 faiz daha yüksək risk nisbəti ilə əlaqəli olduğu qeyd edildi.

Zhu araşdırmalarının müşahidəyə əsaslandığını və qəhvə ilə ağciyər xərçəngi arasındakı səbəb-nəticə əlaqəsini tam bilmediklərini və qovurma mərhələsində meydana gələn bir vəziyyə-tin riski artırma biləcəyinə diqqət çəkdi.

Araşdırmanın nəticələri martın 31-də Amerika Xərçəng Araşdırmaları Assosi-asiyasının illik toplantısında təqdim edilib. Lakin bununla bağlı daha çox araşdırmaya ehtiyac olduğu söyləndi.

Ofislərdəki bu yer unitazdan 400 dəfə daha çox çirкли imiş

Araşdırmalara görə, ofis masaları tualet otura-caqlarından 400 dəfə çox bakteriya daşıyır. Ma-saların və digər iş yerində istifadə olunan əşya-ların təmizliyi yoluxucu xəstəliklərin qarşısını almaq üçün vacibdir. Saglam.az xəbər verir ki, ABŞ-da aparılan bir araşdırma göstərib ki, bir ofis masasında kvadrat santimetrə 5015 bakteriya var. Telefon, klavi-atura və digər tez-tez istifadə olunan əşyalar bakteriya-ların çoxalması üçün əlverişli mühit yaradır.

Çinli polis qeyri-adi hərəkəri ilə sosial şəbəkələrin ulduzuna çevrildi

Çinin Yunnan əyalətində polis əməkdaşı qanun pozucusunun həbsi zamanı yüksək peşəkarlıq nümayiş etdirib və bununla da sosial şəbəkə-lərin ulduzuna çevrilib. Oxu.Az-ın verdiyi məlu-mata görə, hadisənin videosu sürətlə yayılaraq böyük müzakirələrə səbəb olub. Kadrlarda polisin qanun pozucusuna qarşı ildırım sürətli reaksiyası görünür. Hüquq mühafizəçisi kişini fəndlə yerə yıxır. İstifadə-çilər polisin bütün hərəkətləri dəqiq və əlaqəli şək-il-də yerinə yetirməsini, döyüş filmindən məşq edilmiş səhnəni xatırlatdığını bildiriblər.

Mikroblar öskürmə, as-qırma və çirкли əllərlə səthlə-rə yayılır. Xəstəliklər isə də-ri, ağız və burun vasitəsilə bədəne daxil ola bilər.

Təmizlik və dezinfeksi-ya mikrobların sayını azal-daraq infeksiyaların qarşısı-nı alır. İş günü başlamaz-dan əvvəl masa və avadan-lıqları təmizləmək, gün ər-zində əlləri sabunla yumaq xəstəlik riskini azaldır.

Təhlükəsiz iş mühiti üçün tövsiyələr

Masanızı hər gün de-zinfeksiya edin.

Telefon, klaviatura və digər tez-tez toxunu-lan əşyaları təmizləyin. Qəhvə fincanları və su şüşələrini hər gün yu-yun. Əllərinizi sabun və su ilə ən azı 20 saniyə yuyun. Dezinfeksiya za-manı diqqət edilməli məqamlar

Dezinfeksiyaedici maddələri səthdə 3-5 də-qiqə saxlamaq effektivliyi artır. Təmizliyə başla-mazdan əvvəl səthləri sa-bun və su ilə silmək tövsi-yə olunur.

Ofis mühitinin təmiz saxlanması həm işçilə-rin sağlamlığını qoruyur, həm də məhsuldarlığı ar-tırır.

Bunları bilirsinizmi?

- * Yorgunluğu götürmək üçün ayaqları duzlu suyla vanna etməkdə fayda var.
- * Çatlamış dərisini qəhvə xıltı ilə ovxaladıqda əllərin dərisi yumşaq və elastik olur.
- * Yatarkən başınızın altına hündür yastıq qoymayın, yoxsa boynunuzun dərisi qırışar.
- * Üzün dərisini çirkin göstərən ölmüş dəri toxumalarıdır. Vaxtaşırı bu toxumalardan azad olmaq lazımdır. Dəri-də olan ölü toxumaları sərt liflərlə təmizləmək olmaz. Skrablar dərinin belə toxumalardan təmizləmək və yeni dərinin üzə çıxmasına şərait yaratmaq üçündür.
- * Ömrünü tamamlayan saçların 1-2%-nin töküldük-dən sonra yerinə yeni tük gəlir.
- * Saç tökülməsinin qarşısını almaq üçün ilk növbədə onun əmələgəlmə səbəbini aradan qaldırmaq lazımdır.
- * Ayaq dirnaqlarında olan göbələklərdən xilas ol-maq üçün alma sirkəsini ilıq suya töküb ayaqları van-na eləmək lazımdır. Bu proseduru göbələk əlamətləri aradan qalxana qədər bir neçə dəfə etmək lazımdır.
- * Kəpəneklərin dad reseptorları ayaqlarında olur.
- * Dünyada toyuqların sayı insanların sayından çox-dur.
- * Hər 2 həftədən bir mədəmiz yeni daxili təbəqə ya-ratmalıdır, yoxsa o özü özünü həzm edər.
- * Qadınlar gözlərini kişilərdən iki dəfə çox qırırlar.
- * Dolları 293 üsulla xırdalamaq olar.
- * Anadan olandan ölənə qədər gözlərimiz eyni ölçüdə qalır, qulaqlarımız və burnumuz isə həmişə böyüyür.
- * Pişiklər 100-dən çox, itlər isə cəmi 10 səs çıxarırlar.
- * Tədqiqatçı radiolokator borusunun yanından keçər-kən cibində olan şokoladların əriməsindən sonra mikrodalğalı sobanı icad edib.

Kofe demensiya riskini azaldır

Hazır qəhvə ən məşhur içkilərdən biridir. Bununla belə, araşdırmalar göstərib ki, həddindən artıq is-tehlak bəzi xərçəng növlərinin riskini artırma bilər. Təhlükə hazır qəhvənin tərkibindəki akrilamidlə bağlıdır. Bu kimyəvi maddə yüksək temperaturda yemək bi-şirildikdə, o cümlədən qəhvə dənələrinin qovrulması zamanı əmələ gəlir. Beynəlxalq Xərçəng Araşdırmaları Agentliyi (IARC) akrilamidi insanlarda xərçəngə səbəb ola bilən mad-də kimi təsnif edib.

Böyük Britaniyanın Qida Standartları Təşkilatının (FSA) mə-lumatına görə, laboratoriya tədqiqatları pəhrizdəki akrilamidin heyvanlarda ağciyər və reproduktiv orqan xərçənginə səbəb ola biləcəyini göstərib. Alimlər bu maddənin insanlar üçün kansero-gen potensiala malik olduğuna inanırlar.

2013-cü ildə Polşada aparılan bir araşdırmada 11 növ ha-zır qəhvə də daxil olmaqla 42 qəhvə nümunəsi araşdırılıb. Məlum olub ki, hazır qəhvədə akrilamidin səviyyəsi üyüdülmüş qəhvədən iki dəfə yüksəkdir.

Bununla belə, Kanadanın Makqill Universitetinin alimləri iddia edirlər ki, təhlükə yaratmaq üçün gündə təxminən 10 stəkan hazır qəhvə içmək lazımdır. Bundan əlavə, bu növ qəhvə üyüdülmüş qəhvədən daha çox antioksidan ehtiva edir ki, bu da hüceyrələri qorumağa kömək edir.

Macarıstandakı Zimmelvays Universitetindən doktor Fel Morkovits-Horvat "The Telegraph"-a bildirib ki, hazır qəhvənin tərkibində melanoidin var. Bu antioksidanlar bağırsaq mikrof-lorasını yaxşılaşdırır və orqanizmi xəstəliklərdən qorumağa kömək edir. Bununla belə, nəşrə görə filtrli qəhvə və espres-so daha sağlam variantlar hesab olunur.

Üyüdülmüş taxıllar tordan süzərək hazırlanan süzülmüş qəhvə ürək-damar xəstəlikləri riskini azaltmağa kömək edir. Bu xəstəliklər infarktdan əsas səbəblərdən biridir. Bu nəticəyə 500 il ərzində 20 min insanın vərdişlərini araşdıran norveçli alimlər gə-lib. Gündə dörd fincan süzülmüş qəhvə bu riski azalda bilər.

Espresso əsaslı qəhvə, o cümlədən latte və kapuçino be-yin üçün faydalıdır. Tədqiqatlar göstərib ki, kofein iltihabı və beyin hüceyrələrinin ölümünü azaldır, demensiya riskini azal-dır. Ancaq Alzheimer Dərnəyinin məlumatına görə, bu nəticə-lər indiye qədər yalnız siçanlarda sübuta yetirilib. İnsanlarda bu fərziyyə hələ də təsdiq tələb edir.

Bununla birlikdə, Alzheimer Araşdırma Birliyinə görə, bu tapıntılar bu günə qədər yalnız siçanlarda sübut edilib. İnsan-larda bu fərziyyə hələ də təsdiq tələb edir.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Baş redaktor:
Nazim SABİROĞLU

e-mail adres: venimusavat@mail.ru

"Yeni Musavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnib, "Son dakika" MMC-nin mətbəəsində çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-ci məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Lisensiya N: B 114
SAYI: 1.500